

Wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en enige andere wetten in verband met de herziening van het beslag- en executierecht

MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen

In het regeerakkoord van 2017 - 2021 is opgenomen dat bestaande juridische procedures complex zijn en niet altijd voldoen voor het oplossen van alledaagse problemen van burgers. In dat kader is het programma "verbetering van het burgerlijk procesrecht" aangekondigd. Dit programma heeft tot doel te zorgen voor meer eenvoud, snelheid, flexibiliteit en effectiviteit bij zowel de gerechtelijke geschiloplossing als het beslag- en executierecht. Het wetsvoorstel inzake de herziening van het beslag- en executierecht maakt deel uit van het programma. Het wetsvoorstel voert wijzigingen door in het Tweede en Derde Boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (hierna Rv). Bij deze herziening worden de volgende drie uitgangspunten gehanteerd:

- 1) het bestaansminimum van schuldenaren dient geborgd te zijn bij beslag en executie;
- 2) beslaglegging en de daaruit voortvloeiende executie moeten zo effectief en efficiënt mogelijk plaatsvinden; en
- 3) indien beslaglegging dient ter verhaal mag het niet louter worden ingezet als pressiemiddel.

Dit wetsvoorstel is opgesteld aan de hand van deze uitgangspunten. Zo regelt het wetsvoorstel, ter uitvoering van het eerste uitgangspunt, dat er een beslagvrij bedrag bij beslag op een bankrekening wordt ingevoerd en dat het beslagverbod op roerende zaken, niet registergoederen, wordt gemoderniseerd. Uit het tweede uitgangspunt volgt onder meer dat bij een derdenbeslag de termijn waarbinnen de betrokken derde (bijvoorbeeld de werkgever) moet verklaren wat door het beslag is getroffen, wordt verkort. Ook wordt het vereiste van aankondiging van de verkoop van het beslagene in een dagblad en door het aanslaan van biljetten vervangen door een aankondiging via een algemeen toegankelijke website. Ten slotte regelt dit wetsvoorstel dat, ter uitvoering van het derde uitgangspunt, in de wet wordt verankerd dat beslag en executie achterwege dienen te blijven als redelijkerwijs voorzienbaar is dat de kosten de baten overstijgen. Daarnaast is van de gelegenheid gebruik gemaakt om het begrip 'geëxecuteerde' te vervangen en een aantal verouderde termen te wijzigen. Een aantal voorgestelde maatregelen dat de kern van de voorgestelde regeling raakt, zal hierna worden besproken en de overige maatregelen worden toegelicht in de artikelsgewijze toelichting.

Het wetsvoorstel is in overeenstemming met de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) opgesteld en sluit aan bij het interdepartementale brede beleidstraject over de schuldenaanpak. In dat kader wordt onder meer gewerkt aan de verbreding van het beslagregister en wordt onderzoek gedaan naar een zorgvuldige en maatschappelijk verantwoorde incasso. Dit beleidstraject volgt uit het regeerakkoord dat inzet op het terugdringen van het aantal problematische schulden en het effectiever helpen van mensen met schulden. Ook is in het regeerakkoord bepaald dat de overheid, net als elke andere schuldeiser, de beslagvrije voet dient te respecteren. Zo wordt het bestaansminimum van de schuldenaar geborgd, net zoals de invoering van het beslagvrije bedrag bij bankbeslag beoogt. Het wetsvoorstel sluit ook aan bij de in 2016 gepresenteerde (zie de bijlage bij de brief van de Staatssecretaris van SZW d.d. 4 april 2016, 24 515, nr. 336). Met de rijksincassovisie wil het kabinet bewerkstelligen dat in het rijksincassoproces de burger centraal staat en dat daarbij steeds voor ogen wordt gehouden dat de burger maar één afloscapaciteit heeft. De rijksincassovisie zet aan tot meer transparantie richting de burger, afstemming tussen de verschillende incasserende organisaties, ruimte voor maatwerk en aandacht voor het voorkomen van onnodige verhogingen van de schuldenlast. De rijksincassovisie krijgt met name vorm via de Wet vereenvoudiging van de beslagvrije voet (Wet van 8 maart 2017 tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, de Invorderingswet 1990 en enkele andere wetten in verband met een vereenvoudiging van de beslagvrije voet) en de aangekondigde verbreding van het beslagregister. Dit wetsvoorstel bouwt voort op de rijksincassovisie. Het beschermt het bestaansminimum van de schuldenaar door de invoering van het beslagvrij bedrag bij bankbeslag en zorgt daarnaast voor een verlaging van de kosten voor zowel de schuldenaar als de schuldeiser door beslaglegging en executie efficiënter en effectiever te maken (zie ook de toelichting bij het tweede uitgangspunt).

Beslag- en executierecht

Basisbeginsel in ons rechtsverkeer is dat mensen hun financiële verplichtingen nakomen. Indien iemand een rekening niet betaalt, mag de schuldeiser incassomaatregelen treffen. Hij kan een (incasso-)procedure starten en de rechter verzoeken de schuldenaar te veroordelen het verschuldigde bedrag aan hem te betalen (zie artikel 3:296 van het Burgerlijk Wetboek (BW)). Indien een schuldenaar ook na een rechterlijke veroordeling niet tot betaling overgaat, kan de schuldeiser het vonnis gedwongen ten uitvoer laten leggen. De grosse van het vonnis vormt daarvoor de executoriale titel: het geschrift dat krachtens wettelijk voorschrift de bevoegdheid verleent tot tenuitvoerlegging.

De schuldeiser kan, tenzij bij wet of overeenkomst anders is bepaald, zijn vordering verhalen op alle goederen (dat wil zeggen zaken en vermogensrechten) van de schuldenaar (artikel 3:276 BW). Daarvoor kan hij tegelijkertijd beslag leggen op alle voor beslag vatbare goederen waartoe hij bevoegd is zijn vordering te verhalen (artikel 435 Rv). Zo kan een schuldeiser beslag leggen op vorderingen die de schuldenaar jegens derden heeft, bijvoorbeeld beslag op het loon bij de werkgever (hierna: loonbeslag) of op het tegoed op een bankrekening bij de bank (hierna: bankbeslag). Hij kan beslag leggen op het huis van de schuldenaar of andere waardevolle registergoederen (zoals grond, een teboekgesteld schip of een teboekgesteld vliegtuig). De schuldeiser kan er ook voor kiezen beslag te leggen op bepaalde roerende zaken, niet registergoederen, zoals een auto of waardevolle zaken uit de inboedel van een schuldenaar. Het beslag op roerende zaken (niet-registergoederen) als uitwinningsmiddel heeft enigszins aan betekenis ingeboet door de mogelijkheid van koop op afbetaling of leaseconstructies. Hierbij krijgt de schuldenaar de zaken weliswaar ter beschikking maar verkrijgt hij niet (meteen) de eigendom. Bij het leggen van beslag hoeft de schuldeiser in beginsel geen rekening te houden met enige volgorde of prioriteit waarin op goederen beslag kan worden gelegd. Als de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet in werking treedt, schrijft de wet bij het leggen van beslag op periodieke vorderingen die de schuldenaren op een derde heeft, wel degelijk een bepaalde volgorde van beslaglegging voor.

Executoriaal verhaalsbeslag wordt gelegd op waardevolle vermogensbestanddelen van de schuldenaar zodat de gerechtsdeurwaarder naderhand over kan gaan tot een gedwongen verkoop van de in beslag genomen goederen. Met de executieopbrengst kan vervolgens de vordering van de schuldeiser worden voldaan. Het beslag- en executierecht biedt zodoende de schuldeiser de mogelijkheid om de tenuitvoerlegging van het vonnis met overheidshulp, te weten door de gerechtsdeurwaarder die daarbij zo nodig hulp van de politie kan inroepen, af te dwingen. Executoriaal verhaalsbeslag is dus de opmaat tot uitwinning van het vermogen van de schuldenaar. Daarnaast bestaat er ook executoriaal afgiftebeslag waarbij de deurwaarder de in beslag te nemen zaak onder zich neemt om het vervolgens aan de schuldeiser te doen toekomen.

Naast executoriaal beslag (beslag op basis van een executoriale titel) is het ook mogelijk om conservatoir beslag te leggen (beslag zonder executoriale titel). Dit conservatoir beslag is een bewarende maatregel die voorafgaand aan of tijdens een gerechtelijke procedure wordt gelegd zodat goederen – waarop later eventueel verhaal via een executoriale verkoop zou kunnen worden gehaald – veilig zijn gesteld totdat de uitkomst van de procedure duidelijk is. Zou een schuldeiser eerst de uitkomst van de procedure moeten afwachten dan loopt hij het risico dat er geen verhaal meer mogelijk is, omdat

bijvoorbeeld de goederen overgedragen zijn of het banktegoed is overgeboekt. Bij conservatoir beslag is voorafgaand rechterlijk verlof nodig (artikel 700 Rv). Dit verlof wordt verleend onder de voorwaarde dat de bodemprocedure binnen een bepaalde periode moet zijn aangevangen. Bij conservatoir beslag (tot verhaal van een geldvordering) op roerende zaken, niet registergoederen, moet de schuldeiser aantonen dat er gegronde vrees bestaat dat de goederen zonder beslag, zullen worden verduisterd (artikel 711 Rv). Een dergelijke voorwaarde geldt niet bij het leggen van beslag onder derden, zoals loonbeslag of bankbeslag.

Het uitgangspunt dat een schuldeiser zich tegelijkertijd kan verhalen op alle vermogensbestanddelen van een schuldenaar wordt in de praktijk begrensd door specifieke wetsbepalingen en algemene rechtsbeginselen. Het beslagverbod roerende zaken, niet-registergoederen (zie de artikelen 447 en 448 Rv) is een voorbeeld van een dergelijke specifieke bepaling. Daarnaast geldt steeds dat een schuldeiser geen misbruik van bevoegdheid mag maken (artikel 3:13 BW) en zijn een schuldeiser en schuldenaar verplicht zich jegens elkaar te gedragen overeenkomstig de eisen van redelijkheid en billijkheid (artikel 6:2 BW). Voor ieder beslag geldt dat dit niet vexatoir mag zijn: het mag geen onredelijke belasting voor de beslagschuldenaar opleveren. Een vexatoir beslag levert misbruik van bevoegdheid op als bedoeld in artikel 3:13 BW en is onrechtmatig. Indien de schuldenaar meent dat hij in verhouding tot het belang van de schuldeiser door het leggen van het beslag op onevenredige wijze wordt getroffen, kan hij de rechter vragen het beslag op te heffen (artikel 438 Rv dan wel artikel 705 Rv). Vanwege de spoedeisendheid van de gevraagde beslissing worden dergelijke geschillen in de regel voorgelegd aan de voorzieningenrechter.

1. Beter borging bestaansminimum schuldenaren

Dit wetsvoorstel bevat een aantal maatregelen dat ervoor moet zorgen dat het bestaansminimum van schuldenaren beter wordt geborgd. Hieronder worden de voornaamste maatregelen toegelicht.

Beslagvrij bedrag bij bankbeslag

De beslagvrije voet (zie artikel 475b Rv) zorgt ervoor dat bij een beslag op bepaalde periodieke inkomsten van de schuldenaar – kort gezegd; het loon dat of de uitkering die hij ontvangt – en bij een daaruit voortvloeiende executie de schuldenaar in zijn levensonderhoud kan blijven voorzien. Wordt er beslag gelegd op het loon of uitkering van de schuldenaar dan dient er altijd een bepaald bedrag ter vrije beschikking van de

schuldenaar te blijven. Dit bedrag betreft de beslagvrije voet en hierop kan dus geen beslag worden gelegd. Alleen op het deel van het inkomen dat boven de beslagvrije voet uitkomt, kan beslag worden gelegd. De beslaglegging op het inkomen vindt plaats onder degene die deze periodieke betaling aan de schuldenaar verricht, oftewel de werkgever of de uitkeringsinstantie. Na de beslaglegging voldoet de werkgever of de uitkeringsinstantie het deel van het inkomen dat overeenkomstig de beslagvrije voet is vrijgehouden aan de schuldenaar en het overige deel aan de deurwaarder, die dit bedrag weer laat toekomen aan de schuldeiser. De regeling voor de beslagvrije voet zal worden gewijzigd door de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet. Deze wet voert een vereenvoudigd model in voor de berekening van de beslagvrije voet en brengt wijzigingen in het proces van beslaglegging aan, waardoor beslagleggende partijen beter van elkaars incassoactiviteiten op de hoogte kunnen zijn. Dit wetsvoorstel en de toelichting gaan er vanuit dat de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet al in werking is getreden. Dit hoeft echter niet het geval te zijn om dit wetsvoorstel in werking te laten treden (zie de samenloopbepaling).

De beslagvrije voet geldt alleen wanneer beslag wordt gelegd: 1) op bepaalde vorderingen tot periodieke betalingen van de schuldenaar, en 2) onder degene die deze periodieke betaling aan de schuldenaar verricht. Wanneer de uitkering of het loon op een bankrekening is gestort en er vervolgens beslag wordt gelegd op de bankrekening, geldt de beslagvrije voet in beginsel niet. Formeel beschouwd is er dan immers geen sprake meer van beslag op een periodieke betaling die toekomt aan de schuldenaar (zijn inkomen), maar van beslag op een goed van een schuldenaar dat zich onder een derde bevindt (de bank is niet verplicht tot periodieke betalingen aan de schuldenaar, maar heeft zich verplicht het tegoed onder zich te houden voor de schuldenaar). Heeft de schuldenaar een tegoed op een bankrekening, dan is daar ook niet aan af te zien of dit voortvloeit uit een loonbetaling die is gedaan door de werkgever of een uitkering die is verstrekt door een uitkeringsinstantie. Het kan ook spaargeld van de schuldenaar zijn en daarop is geen beslagvrije voet van toepassing. Kortom, aan de twee hiervoor genoemde voorwaarden die gelden bij de toepassing van een beslagvrije voet wordt formeel gezien niet voldaan als ten laste van een schuldenaar beslag wordt gelegd onder een bank. Het Hof 's-Hertogenbosch heeft in haar arrest van 21 april 2015 (ECLI:NL:GHSHE:2015:1496, zie r.o. 3.7.3.) als volgt geoordeeld: 'Naar het oordeel van het hof wordt het systeem van de beslagvrije voet op onaanvaardbare wijze doorbroken indien – zoals [kredit] kennelijk betoogt – de werking van de regeling eindigt zodra het beslagvrije bedrag uit het vermogen van de uitkerende instantie is geraakt door storting op een bankrekening ten name van de gerechtigde, zodat beslag wel mogelijk is op het saldo van de beslagvrije voet zodra dat saldo is bijgeschreven op de bankrekening van

de schuldenaar. Aan het doel en de strekking van de beslagvrije voet wordt ernstig afbreuk gedaan doordat door het beslag op die bankrekening geen geld meer ter beschikking is voor het levensonderhoud van de onderbewindgestelden. In dit verband is van belang dat voor beslag onder bijvoorbeeld de werkgever op loon of onder de uitkerende instantie op de uitkering een beslagvrije voet geldt, maar dat van die werkgever en instantie niet kan worden verlangd het beslagvrije gedeelte contant uit te keren. Er zal in de regel betaling via een bank worden gerealiseerd. Aan de toepassing van de regels van de beslagvrije voet moet derhalve deze uitleg worden gegeven dat een beslag onder de bank op de rekening van de gerechtigde niet zal beklijven voor zover daarop het beslagvrije gedeelte van de uitkering is gestort.' Een soortgelijke uitspraak is gedaan door de Rechtbank Amsterdam (16 november 2009, ECLI:NL:RBAMS:2009: BK3544) en de Rechtbank Rotterdam (17 oktober 2014, ECLI:NL:RBROT:2014:8478). Uit het voorgaande blijkt dat het oordeel van de rechter omtrent de vraag of bij een bankbeslag toch ook rekening gehouden moet worden met een beslagvrije voet, sterk afhangt van de specifieke omstandigheden van het geval. Eenzelfde beeld is te zien bij de tuchtrechtelijke uitspraken inzake deurwaarders en bankbeslag. In het geval een schuldenaar een klacht indient bij de notaris- en gerechtsdeurwaarderskamer over het niet toepassen van de beslagvrije voet bij een bankbeslag, zal de tuchtrechter hierover oordelen. Het Hof Amsterdam heeft op 22 augustus 2017 (ECLI:NL:GHAMS:2017:3353) bepaald dat de gerechtsdeurwaarder in dat geval niet tuchtrechtelijk laakbaar heeft gehandeld, omdat hij gegeven de omstandigheden voldoende zorgvuldig had gehandeld (onder meer door beslag te leggen een dag voor een nieuwe termijn van de uitkering zou worden bijgeschreven en tevens rekening te houden met de zorgtoeslag) en hij niet (voldoende) inzicht had in de inkomsten en uitgaven van de debiteur. In een ander geval (zie Hof Amsterdam, 15 november 2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:4538) werd geoordeeld dat de gerechtsdeurwaarder wel degelijk tuchtrechtelijk laakbaar had gehandeld. Het hof oordeelde in rechtsoverweging 6.3: 'Op grond van het dossier en het verhandelde ter zitting acht het hof het aannemelijk dat klager aan de gerechtsdeurwaarder afdoende stukken heeft verstrekt op basis waarvan deze onder de omstandigheden van het geval tot toepassing van de beslagvrije voet had moeten overgaan. Er was onvoldoende aanleiding om te veronderstellen dat de beslagen bankrekening door andere inkomsten dan het loon van klager werd gevoed of dat er nog andere inkomsten zouden zijn. Het hof neemt daarbij in aanmerking dat de gerechtsdeurwaarder heeft verklaard ook niet via de weg van artikel 475g lid 4 Rv (UWV-polis) te hebben geïnformeerd naar bronnen van inkomsten van klager. Door in dit geval niet onverwijld over te gaan tot toepassing van de beslagvrije voet, nadat klager hem daartoe had verzocht en de benodigde gegevens had verstrekt, heeft de gerechtsdeurwaarder naar het oordeel van het hof

tuchtrechtelijk verwijtbaar gehandeld. Een en ander klemmt des te meer, nu uit de stukken blijkt dat het bankbeslag doel trof voor een lager bedrag dan de beslagvrije voet die voor klager gold, zodat te verwachten was dat klager door het bankbeslag in ernstige financiële problemen zou geraken en niet meer in zijn primaire levensbehoeften zou kunnen voorzien, terwijl het, gezien het moment van beslaglegging, bovendien nog geruime tijd zou duren alvorens hij opnieuw loon zou ontvangen.'

Momenteel wordt er dus per geval bekeken of de beslagvrije voet moet worden toegepast bij bankbeslag of niet. Dit is niet wenselijk, omdat in het geval de beslagvrije voet niet wordt toegepast de schuldenaar naar de (tucht)rechter zal moeten stappen om misbruik van recht aan te tonen (zie artikel 3:13 BW) om er zo voor te zorgen dat de beslagvrije voet alsnog wordt toegepast. Met een dergelijke procedure is enige tijd gemoeid. In de tussentijd is de schuldenaar niet in staat om in zijn primaire levensbehoeften kunnen voorzien. Bovendien brengt een dergelijke procedure kosten voor de schuldenaar met zich mee. De voorgestelde regeling in dit wetsvoorstel geeft daarom een wettelijke basis voor toepassing van een beslagvrij bedrag aan leefgeld bij bankbeslag en maakt dit daarmee de hoofdregel.

Voorgestelde regeling

Dit wetsvoorstel regelt dat er een met de beslagvrije voet bij een beslag op inkomen vergelijkbare regeling wordt ingevoerd voor bankbeslag (het beslagvrije bedrag genoemd), zowel voor conservatoir- als executoriaal bankbeslag. De regeling moet voorkomen dat de regeling van de beslagvrije voet wordt doorkruist doordat er beslag wordt gelegd op de bankrekening van de schuldenaar (bijvoorbeeld net nadat daarop het inkomen is gestort) in plaats van op het loon of de uitkering zelf, puur om beslagvrije voet te omzeilen. Uiteraard is het aan de schuldeiser om te bepalen of hij beslag legt onder bijvoorbeeld de inkomensverstrekker of de bank. Voor de schuldenaar is echter van belang dat hij niet onder het bestaansminimum uitkomt door een beslaglegging. De schuldenaar moet ook als er beslag wordt gelegd op zijn banktegoed leefgeld overhouden om in zijn primaire levensbehoeften te voorzien, zoals het kopen van eten, het betalen van de huur of hypotheek, zorgpremies en gas en elektra. Dit wordt geregeld door in het voorgestelde lid 5 te bepalen dat een bankbeslag op een tegoed dat een natuurlijk persoon op een bankrekening heeft, zich niet uitstrekt tot een bepaald bedrag dat verschilt per gezinssamenstelling.

De voorgestelde regeling inzake het beslagvrije bedrag verschilt van de regeling betreffende de beslagvrije voet bij een beslag op inkomen. De reden is dat de hoogte van de beslagvrije voet wordt bepaald aan de hand van een rekenmodel waarbij onder

meer de toeslagen die de schuldenaar ontvangt en zijn overige bronnen van inkomen in ogenschouw worden genomen (zie artikel 475da Rv). Bij bankbeslag wordt niet aangesloten bij de inkomsten van de schuldenaar, aangezien een bankrekening niet uitsluitend gevuld hoeft te worden door het inkomen van de schuldenaar en dus veel meer tegoeden kan bevatten. Denk aan spaargeld en aan de schuldenaar gedane betalingen. Daarnaast geldt de beslagvrije voet niet voor een zelfstandige zonder personeel (hierna: ZZP'er). Zij beschikken niet over vorderingen tot periodieke betalingen waaraan de wet een beslagvrije voet verbindt. ZZP'-ers beschikken wel over banktegoeden zodat bij het regelen van een beslagvrij bedrag bij bankbeslag ook hun bestaansminimum wordt geborgd. Daarom is ervoor gekozen een eigen regeling voor een beslagvrij bedrag op te nemen in artikel 475a Rv (zie de artikelsgewijze toelichting voor een nadere toelichting). Artikel 475a regelt een beperking van het beslagobject. Het artikel bepaalt dat een beslag zich niet uitstrekt tot vorderingen of zaken die volgens de wet niet voor beslag vatbaar zijn en tevens niet tot vorderingen die recht geven op een volgens de wet of naar haar aard niet voor beslag vatbare prestatie (zie lid 1). Ook is een beslag niet geldig op het gedeelte van een vordering dat daarop wordt ingehouden krachtens de wet, uit hoofde van een ziektekostenverzekering of een pensioenspaarregeling dan wel uit hoofde van een ondernemingspaarregeling voor een oudedagsverzorging (zie lid 2). Het beslag strekt zich evenmin uit tot onkostenvergoedingen, tenzij deze als fiscaal loon van de schuldenaar worden beschouwd (zie lid 3, ingevoegd door de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet). Vorderingen die recht geven op iets anders dan betaling van een geldsom of levering van roerende zaken die geen registergoederen zijn, of van rechten aan toonder of order, vallen slechts onder een beslag, voor zover zij in het beslagexploot uitdrukkelijk zijn omschreven (zie lid 4, zoals dit zal luiden na inwerkingtreding van de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet). Het wetsvoorstel voegt hier een vijfde lid aan toe dat het beslagvrije bedrag invoert. Het bedrag dat in het artikel is opgenomen, komt overeen met de maximumbedragen die de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet invoert voor de vier mogelijke gezinssituaties (alleenstaande met of zonder kinderen, gezinnen met of zonder kinderen). Op grond van de regeling zal dus een bepaald bedrag, bedoeld om te voorzien in de primaire levensbehoeften, buiten het beslag blijven.

De regeling geldt voor alle natuurlijk personen. Het maakt, in tegenstelling tot bij de beslagvrije voet, geen verschil of iemand een vast inkomen heeft en in dienst is bij een vaste werkgever of dat iemand wisselend inkomsten heeft (zoals een ZZP'er). Voor iedere natuurlijk persoon geldt een bepaald beslagvrij bedrag. Het bedrag is alleen afhankelijk van de gezinssamenstelling, hetgeen ook van belang is voor de beslagvrije voet. Een bankbeslag treft niet de op het moment van beslaglegging nog niet benutte

kredietruimte. Het beslag staat er dan ook niet aan in de weg dat de beslagene over dit krediet kan beschikken (zie Hoge Raad, 29 oktober 2004, ECLI:NL:HR:2004:AP4504, Van den Bergh/Van der Walle).

Onderzochte alternatieven

Om te komen tot de voorgestelde regeling is gekeken naar mogelijke alternatieven. Een alternatief dat onderzocht is, is het verbieden van beslaglegging voor een bepaalde termijn nadat het loon of de uitkering is overgemaakt op de bankrekening. Een dergelijke regeling is in het verleden in de literatuur voorgesteld (zie A.W. Jongbloed, 'Op de rand of net er over?', *Ars Aequi* 2008/3, p. 199). De regeling zou moeten inhouden dat een overgemaakt bedrag binnen een bepaalde termijn moet zijn aangesproken door de schuldenaar. Is dit niet gebeurd, dan mag er door schuldeisers beslag op worden gelegd. Een voorbeeld is dat een uitkering wordt uitbetaald op een bankrekening. Als het bedrag van de uitkering in de maand erna niet wordt opgemaakt, is beslaglegging na die maand mogelijk. In de maand volgend op de storting op de bankrekening is beslaglegging echter niet mogelijk. Gebeurt dit toch, dan is het beslag onrechtmatig. Voor dit alternatief is niet gekozen. Reden is dat het tegenwoordig zeer eenvoudig is om (digitaal) geld over te boeken. De schuldenaar zou indien hij een beslag verwacht (bijvoorbeeld omdat er al loonbeslag wordt gelegd) ervoor kunnen zorgen dat na een maand al het tegoed op de rekening wordt overgemaakt naar een rekening bij een andere bank. Zo blijft er voor de schuldeiser niks meer over om te beslaan. De schuldeiser is daarom meer gebaat bij een regeling waarbij het beslag snel kan worden gelegd. Ook voor de bank is deze regeling moeilijk uitvoerbaar, omdat deze rekening moet houden met de herkomst van het bedrag en de termijn dat dit bedrag op de rekening staat.

Een andere variant is het naar rato verrekenen van het beslagvrije bedrag aan de hand van het moment van beslaglegging. Dit houdt in dat als er bijvoorbeeld beslag wordt gelegd op de 26^e van de maand er rekening moet worden gehouden met het feit dat er nog veel betalingen moeten worden gedaan, aangezien die meestal rond het eind van de maand plaatsvinden. Het beslagvrije bedrag zal dan hoger moeten zijn. Wordt er beslag gelegd op bijvoorbeeld de 10^e van de maand, dan zal bijvoorbeeld de hypotheek of huur al betaald zijn en is een lager beslagvrij bedrag nodig. Deze regeling is echter erg ingewikkeld in de praktijk, omdat er gedurende de maand ook nog allerlei bedragen kunnen worden uitbetaald aan de schuldenaar. Denk bijvoorbeeld aan de hypotheekrenteaftrek die vaak op de 15^e wordt uitbetaald of de kinderopvangtoeslag die rond de 21^e van de maand wordt uitgekeerd. Het is niet doenbaar om met alle betalingen rekening te houden, temeer omdat niet van tevoren is te achterhalen welke

betalingen de schuldenaar ontvangt. Hierdoor is er vooraf geen vast beslagvrij bedrag vast te stellen, hetgeen zal leiden tot aanpassingen tijdens het beslag naar aanleiding van door de schuldenaar verstrekte informatie. Dit is voor de schuldeiser en de derde-beslagene niet wenselijk.

Een andere optie zou kunnen zijn om te bepalen dat er eerst bankbeslag moet worden gelegd voor loonbeslag mogelijk is of juist andersom. Dit kan door het bankbeslag op te nemen voor het loonbeslag (of juist onderaan te plaatsen) in de volgorde die de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet invoert in artikel 475c, lid 2, Rv. Het gevolg hiervan is dat de schuldeiser geen keuze meer heeft en altijd voorafgaand aan het loonbeslag eerst bankbeslag moet leggen of voor een bankbeslag eerst loonbeslag. Dit is niet in alle gevallen wenselijk, omdat het per schuldeiser verschilt of hij meer heeft aan een beslag dat ertoe leidt dat er automatisch elke maand opnieuw iets op de vordering wordt afgelost, zoals bij loonbeslag, of een eenmalig beslag, zoals bij bankbeslag. Ook kan het verplichten tot hanteren van een volgorde ertoe leiden dat het aantal beslagen toeneemt, omdat schuldeisers die loonbeslag willen leggen, worden gedwongen om eerst bankbeslag te leggen en vice versa. Dit is nadelig voor zowel de schuldeiser, de derde-beslagene, als uiteindelijk de schuldenaar, omdat meerdere beslagen zorgen voor hogere kosten. Kosten die in eerste instantie zullen moeten worden opgebracht door de schuldeiser en waarbij het de vraag is of deze kosten kunnen worden verhaald op de schuldenaar en zo ja, op welke termijn.

Na het bestuderen van de voor- en nadelen van de alternatieven is gekozen voor de voorgestelde regeling. Ook deze regeling heeft een aantal nadelen. Zo zal bij iemand die meerdere rekeningen heeft bij verschillende banken thans meerdere malen – bij iedere bank – een bedrag aan leefgeld buiten het beslag blijven. Het kan dus voorkomen dat de beschikbare afloscapaciteit niet volledig wordt benut. Dit is helaas niet te voorkomen zolang het niet mogelijk is om zonder grote inspanningen een actueel overzicht te krijgen van het totaal aan bankrekeningen dat de schuldenaar heeft en de saldi daarop, bijvoorbeeld door een bankrekeningenregister. Indien een dergelijk register in de toekomst komt te bestaan, kan de regeling inzake het beslagvrije bedrag worden aangepast, zodat eenmalig rekening wordt gehouden met het beslagvrije bedrag. Er is dan van tevoren al een overzicht van het tegoed dat de schuldenaar in totaal heeft. Maar omdat dit nu nog niet zo is, is ervoor gekozen om een bedrag per bank buiten het beslag te laten. Overigens zal het, met name bij problematische schuldenaren, niet vaak voorkomen dat er bij meerdere banken rekeningen worden aangehouden, vanwege de kosten die hierbij komen kijken. Daarnaast is er in de regeling geen rekening gehouden met ZZP'ers die niet per maand, maar bijvoorbeeld iedere drie maanden worden

uitbetaald. Voor hen wordt niet drie keer het beslagvrije bedrag onbeslagen gelaten, maar slechts één keer. Op dit moment vallen ZZP'ers in beginsel echter niet onder de regeling voor de beslagvrije voet, als van een vaste periodieke betaling door een derde (zoals bij een vast dienstverband de werkgever) geen sprake is (tenzij zij hierom verzoeken bij de rechter). De ZZP'er heeft vaak meerdere opdrachtgevers, die hem al dan niet periodiek betalen voor zijn dienstverlening en het is moeilijk vast te stellen wie dit precies zijn. Hierdoor wordt er bankbeslag gelegd in plaats van loonbeslag, waardoor de beslagvrije voet in beginsel niet geldt. Door de voorgestelde regeling is er ook voor ZZP'ers een bedrag dat buiten het beslag wordt gehouden. Dit is een verbetering ten opzichte van hun huidige positie.

De regeling kent daarnaast ook een aantal voordelen ten opzichte van andere mogelijkheden. Ten eerste is het beslagvrije bedrag voor iedereen eenvoudig te berekenen. De gerechtsdeurwaarder hoeft slechts in de Basisregistratie Personen (BRP) te kijken om te bepalen of iemand alleenstaand of gehuwd is en of hij/zij minderjarige kinderen heeft. Andere criteria, zoals het inkomen of het recht op toeslagen, zijn niet van belang. Hierdoor vallen alle natuurlijk personen onder de regeling, zowel uitkeringsgerechtigden en personen in loondienst als zelfstandigen. Dit in tegenstelling tot bij de beslagvrije voet. Er blijft dus op grond van de regeling in dit wetsvoorstel altijd een bedrag aan leefgeld onbeslagen, zodat de schuldenaar in zijn primaire levensbehoeften kan voorzien. Ten tweede is het een voordeel dat de schuldenaar niet hoeft te reageren om te zorgen voor toepassing van het beslagvrije bedrag. Het bedrag is eenduidig vast te stellen en is niet afhankelijk van reactie van de schuldenaar. Dit sluit aan bij het systeem in de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet, waarbij informatie van de schuldenaar in beginsel niet meer nodig is om de beslagvrije voet vast te stellen. Met name de grote groep mensen met problematische schulden openen hun post niet of doen de deur niet open voor een deurwaarder. Als een flexibel beslagvrij bedrag zou gelden dat bijvoorbeeld, na bewijs dat het bedrag te laag is, kan worden verhoogd, is dat nadelig voor deze problematische schuldenaren. Zij zullen in veel gevallen niet reageren, waardoor zij mogelijk geconfronteerd worden met een te laag beslagvrij bedrag waardoor zij niet in staat zijn om in hun eerste levensbehoefte te voorzien.

Modernisering beslagverbod roerende zaken

Dit wetsvoorstel moderniseert ter uitvoering van het eerste en het derde uitgangspunt van de herziening, de regeling in Rv op grond waarvan bepaalde roerende zaken, niet registergoederen, vrij van beslag dienen te blijven. De modernisering krijgt vorm door een verduidelijking en een uitbreiding van de lijst van beslagvrije zaken. Doel van het wetsvoorstel is het bij de tijd brengen van het beslagverbod roerende zaken zodat de

regeling naar de huidige maatstaven van een democratische rechtstaat en welvarende verzorgingsstaat voorziet in een humane behandeling van de schuldenaar bij het leggen van beslag op zijn roerende zaken, niet registergoederen. Bij het opstellen van het wetsvoorstel en de toelichting is dankbaar gebruik gemaakt van het preadvies Herziening van het beslagverbod roerende zaken van de Koninklijke beroepsorganisatie van gerechtsdeurwaarders (KBvG) uit 2012 (hierna: het preadvies inzake het beslagverbod).

De artikelen 447 en 448 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) vormen het beslagverbod roerende zaken, niet registergoederen. Het beslagverbod is in 1838 in het wetboek opgenomen om veilig te stellen dat een schuldenaar bij wie beslag wordt gelegd, kan voorzien in zijn eerste levensbehoeften (slapen, kleding en eten) en dat bepaalde schuldenaren de beschikking houden over de middelen om in hun inkomen te voorzien (gereedschappen van ambachtslieden). De regeling voldoet niet meer aan de maatstaven die de huidige maatschappij stelt aan een menswaardig bestaansminimum. Zo zou naar de letter van de wet een pak melk niet in beslag mogen worden genomen maar de koelkast waarin de melk wordt bewaard of het glas van waaruit de melk wordt gedronken wel. Uit het preadvies inzake het beslagverbod valt op te maken dat gerechtsdeurwaarders verdeeld zijn over hoe het beslagverbod in de praktijk moet worden toegepast. Veel gerechtsdeurwaarders gaan er uit eigen beweging toe over meer zaken buiten het beslag te laten dan waartoe artikel 447 en 448 Rv hen verplicht. Een bijna even grote groep geeft evenwel aan zich strikt te houden aan de opsomming van beslagvrije zaken in de wet. Dit leidt tot een ongelijke behandeling van schuldenaren. Met de KBvG ben ik van mening dat de regeling moet worden herzien omdat deze rechtsongelijkheid onwenselijk is.

Door te bepalen dat essentiële bestaansmiddelen vrij van beslag blijven, kan de beslagene blijven voorzien in zijn eerste levensbehoeften. Dit is niet alleen in het belang van de schuldenaar maar ook in het belang van de schuldeiser. De laatste heeft er baat bij als de schuldenaar na beslaglegging nog in staat is zijn financiële situatie te verbeteren en zijn schulden alsnog te voldoen. Het beslagverbod roerende zaken is evenals de beslagvrije voet – dat deel van het inkomen van de schuldenaar waarop de gerechtsdeurwaarder geen beslag mag leggen – en het beslagvrij bedrag bij bankbeslag opgenomen vanuit de gedachte dat namens de schuldeiser weliswaar ferme maatregelen mogen worden getroffen om tot inning van de vordering te komen, maar dat deze maatregelen niet dusdanig mogen zijn dat de schuldenaar en de personen die van hem afhankelijk zijn (bijvoorbeeld minderjarige kinderen) onder het bestaansminimum terecht komen. Het beslag mag niet tot onaanvaardbare gevolgen leiden en daarvan is in

ieder geval sprake indien het beslag het de schuldenaar onmogelijk maakt om zijn leven op een menswaardige manier voort te zetten. De grenzen van wat naar de maatstaven van een democratische rechtstaat en een welvarende verzorgingsstaat nog is toegelaten, mogen bij de beslaglegging worden opgezocht maar niet overschreden. Beslag op inboedelzaken grijpt diep in op het dagelijks leven van een schuldenaar. Hoewel er regelmatig inboedelzaken in beslag worden genomen, komt het maar in een relatief zeer klein aantal beslagen tot een executieverkoop. Het vermoeden rijst daardoor dat het inboedelbeslag veelal niet dient om de in beslag genomen goederen te verkopen om zo de vordering te verhalen, maar veeleer om schuldenaren te bewegen tot een 'vrijwillige' betalingsregeling. De druk om schuldenaren via een inboedelbeslag te bewegen tot een dergelijke regeling is logischerwijs het grootst bij schuldenaren die niet of nauwelijks over afloscapaciteit beschikken. Immers, beschikt de persoon over onbeslagen inkomen of vermogen dan is het veelal efficiënter voor een beslaglegger om de vordering te verhalen door beslag op dat inkomen of vermogen te leggen.

De gemoderniseerde regeling dient de praktijk (schuldenaren, schuldeisers en gerechtsdeurwaarders) meer houvast te geven welke zaken naar de huidige maatstaven beslagvrij dienen te blijven. Dit moet ertoe leiden dat de roerende zaken, niet registergoederen die een beslagene (en degenen die van hem afhankelijk zijn) nodig heeft om in zijn bestaansminimum te voorzien, vrij van beslag blijven. Daarnaast zijn er twee nieuwe categorieën opgenomen in de lijst van beslagvrije goederen. Deze nieuwe categorieën zijn strikt genomen niet noodzakelijk om te kunnen voorzien in het bestaansminimum. Wel wordt algemeen geoordeeld dat deze op grond van humanitaire overwegingen buiten een beslag dienen te blijven, namelijk gezelschapsdieren en hoogstpersoonlijke zaken. De modernisering van het beslagverbod moet leiden tot een meer uniforme toepassing van het beslagverbod waarbij schuldenaren minder afhankelijk zijn van afwegingen van individuele gerechtsdeurwaarders.

In 2015 is geconsulteerd over een voorontwerp van wet inzake de modernisering van het beslagverbod. Dat voorontwerp voorzag in onderscheid tussen het regime voor schuldenaren die aan een schuldhulpverleningstraject deelnemen en schuldenaren die dat niet doen. Het voorontwerp sloot daarmee aan bij de variant die in het preadvies inzake het beslagverbod de voorkeur had gekregen van de KBvG. Achtergrond bij dit onderscheid was het stimuleren van schuldenaren om gebruik te maken van schuldhulpverlening. Uit de in de internetconsultatie ontvangen reacties is gebleken dat het onderscheid tussen de beide regimes in de praktijk lastig te maken is. Per saldo komen de regimes veelal op hetzelfde neer. Ook is de toegang tot de schuldhulpverlening voor sommige schuldenaren niet eenvoudig te realiseren,

bijvoorbeeld vanwege wachtlijsten. Om die redenen is ervoor gekozen om bij het beslagverbod het onderscheid los te laten en één regime te hanteren voor iedere schuldenaar. Dit betekent niet dat schuldenaren niet gestimuleerd zouden moeten worden om gebruik te maken van schuldhulpverlening. Het betekent wel dat hiervoor andere maatregelen nodig zijn. De KBvG heeft in het preadvies inzake het beslagverbod vier alternatieve regelingen voorgesteld. Hoewel de in dit wetsvoorstel voorgestelde regeling van het beslagverbod indertijd niet de voorkeur van de KBvG genoot, sluit het wel aan bij een andere door de KBvG in het preadvies inzake het beslagverbod voorgestelde variant van het beslagverbod.

2. Effectieve en efficiënte beslaglegging en executie

Online executoriale verkoop van roerende goederen

Bij onroerende zaken is de executoriale verkoop via internet wettelijk gereguleerd sinds 1 januari 2015 door de Wet houdende wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en het Burgerlijk Wetboek in verband met het transparanter en voor een breder publiek toegankelijk maken van de executoriale verkoop van onroerende zaken (Stb 2014, 352). Bij verkoop via internet kan een breder publiek worden bereikt dan bij verkoop via de traditionele methode van zaalveiling. Veilen via internet leidt bovendien tot meer transparantie omdat eenieder kennis kan nemen van het verkoopproces. Hierdoor kan verkoop via internet bijdragen aan een hogere opbrengst tegen lagere kosten. Nu wordt de tijd rijp geacht om veilen via internet ook te regelen ten aanzien van roerende goederen die geen registergoederen zijn. Evenals bij executieveilingen van woningen en panden kan er gekozen worden voor een zaalveiling, een online veiling of een combinatie van deze twee veilingen: een zaalveiling met daarbij de mogelijkheid om online te bieden (ook wel de hybride veiling). Welke veilingwijze aangewezen is, is afhankelijk van de te veilen roerende goederen.

Naast de mogelijkheid van veiling via internet of met behulp van internet wordt internet ook de aangewezen weg voor het aankondigen van de veiling. Doorslaggevend hierbij is steeds het bereiken van een zo groot mogelijk aantal potentieel geïnteresseerden opdat met de veiling een zo hoog mogelijk netto-opbrengst kan worden behaald. Bijkomend voordeel is dat de aankondiging van de executieverkoop via internet veelal goedkoper is dan de thans voorgeschreven wijze van het aanslaan van biljetten en het plaatsen van een dagbladadvertentie. In de praktijk wordt naast deze wettelijke voorgeschreven methoden van aankondiging van de verkoop al veelvuldig gebruik gemaakt van het aankondigen van de executieverkoop via internet.

Bij het opstellen van de regeling is aangeknoopt bij de regeling inzake het veilen via internet van onroerende zaken. Grootste onderscheid met de verkoop van onroerende zaken via internet is dat onroerende zaken registergoederen zijn zodat dit een specifieke bepaling inzake de levering vereist. Daarnaast is bij de executoriale verkoop van onroerende registergoederen naast de deurwaarder een notaris betrokken. Bij veilen via internet zal bijzondere aandacht moeten uitgaan naar de beveiliging en betrouwbaarheid van de website. Van de deurwaarders die een online veiling organiseren wordt verwacht dat zij de website voorzien van maatregelen die een voldoende niveau van beveiliging en betrouwbaarheid waarborgen. Deze beveiliging heeft betrekking op de wijze waarop het digitale veilingssysteem beschermd is tegen ongewenste beïnvloeding. Zo mag het biedproces niet manipuleerbaar zijn. Betrokken partijen mogen niet de mogelijkheid hebben om tijdens of na de veiling eenzijdig veilinggegevens te wijzigen. De beantwoording van de vraag of een beveiliging passend is, is mede afhankelijk van de stand van de techniek. Voor wat betreft de betrouwbaarheid geldt onder meer dat het digitale systeem zodanig moet zijn ingericht en worden beheerd dat de continuïteit van het veilingssysteem voldoende gewaarborgd is. Daarnaast dienen te allen tijde back ups bijgehouden te worden van de veilingdata om te voorkomen dat biedgegevens verloren gaan. Daarbij moet rekening worden gehouden met het feit dat uitsluitend die gegevens worden verwerkt die relevant zijn voor het met de gegevensverwerking beoogde doel. Dat zullen in dit geval de gegevens zijn die nodig zijn voor de organisatie en de afwikkeling van de verkoop. Daarbij moet gekeken worden naar de stand van de techniek. Blijkt een veiling niet aan deze gestelde eis te voldoen en lijden partijen hierdoor schade dan kan de voor de veiling verantwoordelijke deurwaarder voor de geleden schade aangesproken worden, mits ook aan de overige voorwaarden van artikel 6:162 BW wordt voldaan. Verder wordt – evenals bij het online veilen van onroerende zaken - de mogelijkheid opengehouden dat bij algemene maatregel van bestuur nadere regels worden gesteld over de beveiliging en de betrouwbaarheid van de website. Bij onroerende zaken is overigens nog geen noodzaak geweest voor het uitvaardigen van een dergelijke algemene maatregel van bestuur.

Verkorting termijn derdenverklaring, vereenvoudiging van de verklaring en het elektronisch afgeven van de verklaring mogelijk maken

De derde onder wie ten laste van de schuldenaar beslag is gelegd, moet op grond van artikel 476a Rv verklaren welke vorderingen en zaken door het beslag zijn getroffen. Dit wetsvoorstel regelt dat de termijn waarna deze verklaring kan worden gedaan flexibeler wordt. De verklaring zal hierdoor in de meeste gevallen eerder worden afgegeven. Op grond van artikel 475, lid 2, wordt bij algemene maatregel van bestuur een

modelformulier vastgesteld dat de derde-beslagene kan gebruiken voor het doen van zijn verklaring. Ingevolge artikel 476b Rv moet de verklaring op een bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen wijze worden gericht tot de deurwaarder. De hiervoor bedoelde algemene maatregel van bestuur is het Besluit Verklaring derdenbeslag (voluit: Besluit van 22 augustus 1991, tot uitvoering van de artikelen 475 lid 2 en 476b van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, Stb. 1991, 436). In de bijlage bij dit besluit is het zogeheten verklaringsformulier opgenomen. Het verklaringsformulier zal worden vereenvoudigd bij algemene maatregel van bestuur. Daarnaast maakt een wijziging van het Besluit Verklaring derdenbeslag het mogelijk om een derdenverklaring elektronisch af te geven. Op dit moment is dit niet mogelijk, omdat de wet niet specifiek regelt dat de verklaring elektronisch kan worden gedaan. Het elektronisch afgeven van een verklaring is efficiënter voor de derde. Elektronisch derdenbeslag leggen is al wel mogelijk. Het sluit hierbij aan dat de derde, die het beslagexploot elektronisch ontvangt, de verklaring ook elektronisch terug kan sturen.

Administratief beslag op motorrijtuigen en aanhangwagens

Dit wetsvoorstel voert een administratief beslag in voor beslaglegging op motorrijtuigen en aanhangwagens, waardoor deze procedure (kosten)efficiënter wordt. Onder een motorrijtuig wordt op grond van de Wegenverkeerswet 1994 verstaan: alle voertuigen, bestemd om anders dan langs spoorstaven te worden voortbewogen uitsluitend of mede door een mechanische kracht, op of aan het voertuig zelf aanwezig dan wel door elektrische tractie met stroomtoevoer van elders, met uitzondering van fietsen met trapondersteuning. Hieronder vallen dus onder meer auto's, motoren en brommers. Deze regeling draagt bij aan een zo effectief en efficiënt mogelijke regeling voor beslaglegging. Thans moet het motorrijtuig of de aanhangwagen worden gezien om het beslag te kunnen leggen. Dit leidt ertoe dat deurwaarders fysiek op pad moeten om het voertuig op te sporen. Zo zullen zij rondrijden in de buurt van de woning van de schuldenaar of op andere plaatsen op zoek gaan naar voertuigen die beslagen kunnen worden. Het zoeken kost tijd en geld, terwijl de kenmerken van de auto eenvoudig zijn vast te stellen door inzage in het kentekenregister van de RDW. Dit wetsvoorstel zorgt er daarom voor dat de deurwaarder het motorrijtuig of de aanhangwagen niet daadwerkelijk dient te zien om een beslag te kunnen leggen, maar zich voor het leggen van het beslag kan baseren op het kentekenregister.

De kantonrechter wordt ook executierechter

De kantonrechtspraak is sinds 1 januari 2002 onderdeel van de rechtbank. Met ingang van die datum zijn de kantongerechten als zelfstandige bestuurseenheden opgeheven en als sector kanton deel gaan uitmaken van de rechtbanken. In 2013 werd de plicht

opgeheven om binnen elke rechtbank een sector kanton te hebben, maar bij de meeste rechtbanken is deze er wel. Sinds 2013 wordt de sector kanton aangeduid als 'kamer voor kantonzaken' of 'de kantonrechter'. Een gevolg van deze bestuurlijke reorganisatie is dat in de rechtspraak en literatuur verschil van mening is ontstaan over de vraag of de kantonrechter, als rechter werkzaam bij de rechtbank, bevoegd is geschillen te beslechten over de tenuitvoerlegging van executoriale titels die tot zijn competentie behoren in bodemprocedures en kortgedingen.

Artikel 438 Rv bevat een regeling voor de beslechting van geschillen die in verband met de executie rijzen. Op grond van het eerste lid is alleen de rechtbank absoluut bevoegd van dergelijke geschillen kennis te nemen. Relatief bevoegd is de rechter die naar de gewone regels bevoegd zou zijn of in wiens rechtsgebied de inbeslagneming plaatsvindt, zich een of meer van de betrokken zaken bevinden of de executie zal geschieden.

Ingevolge het tweede lid is in spoedeisende kwesties de voorzieningenrechter van de rechtbank bevoegd executiegeschillen te beslechten.

Met dit wetsvoorstel wordt artikel 438 Rv gewijzigd, zodat voortaan uitdrukkelijk uit deze bepaling volgt dat de kantonrechter bevoegd is, al dan niet rechtdoende in kort geding, geschillen te beslechten die rijzen in verband met de tenuitvoerlegging van executoriale titels die tot zijn competentie behoren. Tot de competentie van de kantonrechter behoren ingevolge artikel 93 Rv:

- a. zaken betreffende vorderingen met een bedrag van ten hoogste € 25.000, de tot aan de dag van dagvaarding verschenen rente daarbij inbegrepen, tenzij de rechtstitel dat bedrag te boven gaat en die rechtstitel wordt betwist;
- b. zaken betreffende vorderingen van onbepaalde waarde, indien er duidelijke aanwijzingen bestaan dat de vordering geen hogere waarde vertegenwoordigt dan € 25.000;
- c. zaken betreffende een arbeidsovereenkomst, een collectieve arbeidsovereenkomst, algemeen verbindend verklaarde bepalingen van een collectieve arbeidsovereenkomst, een vut-overeenkomst als bedoeld in de Wet kaderregeling vut overheidspersoneel, een consumentenkrediet-overeenkomst met een kredietssom van ten hoogste €40.000 of een agentuur-, huur-, huurkoop- of consumentenkoop-overeenkomst, ongeacht het bedrag of de waarde van de vordering, en;
- d. andere zaken ten aanzien waarvan de wet dit bepaalt.

De waarde van de te executeren goederen speelt dus geen rol bij het bepalen van de bevoegdheid van de kantonrechter in een executiegeschil.

Het wetsvoorstel maakt een einde aan de in de rechtspraak ontstane rechtsonzekerheid over de vraag of de kantonrechter bevoegd is om executiegeschillen

in kantonzaken te beslechten. Het wetsvoorstel verleent de kantonrechter uitdrukkelijk de bevoegdheid deze executiegeschillen te beslechten. Kantonzaken zijn veelal zaken waarbij consumenten en andere over het algemeen als zwakkere rechtsdeelnemers aan te merken partijen, zoals huurders en werknemers, betrokken zijn. Deze burgers kunnen voortaan bij de kantonrechter terecht als zij een geschil hebben over de executie van een door de kantonrechter gegeven beslissing.

Het is wenselijk dat burgers bij de kantonrechter terecht kunnen als een executiegeschil ontstaat over een door hem gewezen vonnis. Procederen voor de kantonrechter is over het algemeen goedkoper voor de procederende partijen. De burger mag in persoon procederen en is dus niet verplicht een procesvertegenwoordiger in te schakelen. Daarnaast biedt het voorstel een ander voordeel. In zijn algemeenheid strekt het tot aanbeveling dat de executierechter over expertise beschikt over het geschil ten gronde. Dit is in het bijzonder het geval bij vorderingen die vanwege hun aard tot de bevoegdheid van de kantonrechter behoren (artikel 93, onderdelen c en d, Rv). Voor de goede orde zij opgemerkt dat uit de wijziging van artikel 438, eerste en tweede lid, Rv voortvloeit dat ook de deurwaarder in het geval van een deurwaardersrenvooi (artikel 438, vierde lid) gebruik kan maken van de kantonrechter als executiegeschilrechter. Ook hierbij geldt dat het dan moet gaan om een executiegeschil in verband met de tenuitvoerlegging van een executoriale titel die tot de competentie van de kantonrechter behoort. Ook als het gaat om een geschil bij de tenuitvoerlegging van andere executoriale titels dan rechterlijke uitspraken, bijvoorbeeld een notariële akte, geldt dat hiervoor de kantonrechter bevoegd is indien de vordering in de executoriale titel onder de kantonrechtsgrens blijft.

Tot besluit geldt dat de wetgever de kantonrechter vaker als bevoegde rechter in de executiefase heeft aangewezen. Dit is bijvoorbeeld het geval in artikel 475f Rv. Op basis van dit artikel kan de schuldenaar de kantonrechter verzoeken om een beslagvrije voet van toepassing te verklaren op andere dan de in artikel 475c, eerste lid, genoemde betalingen. Een ander voorbeeld is artikel 475fa Rv - onderdeel van de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet die nog in werking zal treden - waarbij de kantonrechter bevoegd wordt om de beslagvrije voet te verhogen indien de toepassing van de op grond van de wet vastgestelde beslagvrije voet leidt tot een kennelijke onevenredige hardheid als gevolg van een omstandigheid waarmee nog geen rekening is gehouden. Een ander voorbeeld betreft artikel 477a Rv op grond waarvan de kantonrechter bevoegd is kennis te nemen van vorderingen tegen de derde-beslagene indien deze in gebreke blijft te verklaren.

3. Beslaglegging dient niet uitsluitend als pressiemiddel te worden ingezet

Beperking beslag

Het derde uitgangspunt van dit wetsvoorstel is dat beslaglegging ter verhaal moet dienen en niet louter mag worden ingezet als pressiemiddel. Beslag dient om reële executie mogelijk te maken. Een schuldeiser die over een executoriale titel beschikt, mag, als een schuldenaar weigert vrijwillig aan de executoriale titel (als dit een geldvordering betreft) te voldoen, door tussenkomst van de deurwaarder ervoor zorgen dat de vordering wordt voldaan. Dit doet hij door de deurwaarder opdracht te geven de executoriale titel ten uitvoer te leggen. De deurwaarder zal dan – zo nodig met ondersteuning van de sterke arm- de vordering kunnen verhalen op vermogensbestanddelen van de schuldenaar door beslag te leggen en te executeren. Uit de opbrengst van de executie wordt dan de vordering voldaan. De beslaglegging wordt in dat geval gebruikt om de vordering te verhalen en niet als pressiemiddel. Het wetsvoorstel legt dit vast door in de algemene regels voor beslaglegging te bepalen dat beslaglegging niet toegestaan is als redelijkerwijs voorzienbaar is dat het bedrag dat kan worden opgebracht bij verhaal op de beslagen goederen minder bedraagt dan de kosten van het beslag en de daarop volgende executie. Is dat het geval dan is de schuldeiser niet gebaat bij de beslaglegging, althans zijn vordering zal niet afnemen. Integendeel, indien onder deze omstandigheden toch tot beslaglegging wordt overgegaan, zal de schuld van de schuldenaar enkel oplopen, doordat de daarmee samenhangende kosten voor zijn rekening komen. Dit terwijl redelijkerwijs van tevoren al te bepalen was dat de maatregelen niet tot aflossing maar tot schuldophoging zouden leiden. In dat geval wordt ervan uitgegaan dat een beslag wordt gebruikt als pressiemiddel. Het beslag dient dan niet daadwerkelijk om de schuld aan de schuldeiser te verhalen, maar om de schuldenaar te bewegen tot een 'vrijwillige' betalingsregeling. De schuldenaar zal dan onder de druk van het beslag en de dreigende executie misschien de schuldeiser betalen, ook als hij daar geen afloscapaciteit voor heeft. Hij lost dit dan op door de vordering van een andere schuldeiser niet te voldoen. Het is voor de voorgestelde bepaling van belang of de schuldenaar voldoende verhaal biedt voor zijn schulden inclusief de kosten van de beslaglegging en de executie of niet. Een schuldenaar die niet wil betalen, maar dit wel kan, beschikt over vermogensbestanddelen waarop de schuldeiser zich kan verhalen. In dat geval zal minder snel sprake zijn van een situatie waarin redelijkerwijs voorzienbaar is dat het bedrag dat kan worden opgebracht minder bedraagt dan de kosten van beslag en executie. Dit sluit aan bij de uitspraak van de Hoge Raad waarin hij oordeelde dat de vraag of het leggen van een conservatoir beslag vexatoir is, moet worden beantwoord aan de hand van de concrete omstandigheden ten

tijde van de beslaglegging, waaronder de hoogte van de te verhalen vordering, de waarde van de beslagen goederen en de eventueel onevenredig zware wijze waarop de schuldenaar door het beslag op een van die goederen in zijn belangen wordt getroffen (zie HR 24 november 1995, NJ 1996, 161 (Tromp/Regency)). Uit dit arrest volgt beslag op roerende zaken alleen als drukmiddel mag worden gebruikt indien aannemelijk kan worden gemaakt dat de schuldenaar de vordering wel kan voldoen maar om hem moverende redenen de vordering niet wil voldoen.

De voorgestelde regeling sluit daarnaast aan bij een uitspraak van het Hof Leeuwarden (Hof Leeuwarden, 20 april 2010, ECLI:NL:GHLEE:2010:BM2233, r.o. 9). Het hof bepaalde dat een schuldeiser misbruik maakte van zijn bevoegdheid door zijn vordering (na het leggen van executoriaal beslag) op zaken van zijn schuldenaar te verhalen, indien te verwachten valt dat de opbrengst van de executoriale verkoop van die zaken zelfs onvoldoende zal zijn om de aan de executie verbonden kosten te compenseren. Overigens kan door de Belastingdienst ook beslag worden gelegd om te voorkomen dat een belastingschuld, zoals de motorrijtuigen- of de omzetbelasting, oploopt. Zolang de schuld van de schuldenaar niet oploopt door de beslaglegging, blijft een dergelijk beslag uiteraard mogelijk. De deurwaarder zal er op moeten toezien dat er geen beslag wordt gelegd in strijd met de wet. Hij zal zijn dienst moeten weigeren als het beslag en de executie ervoor zorgen dat de schuld van de schuldenaar verhoogd wordt. De wettelijke verankering zorgt ervoor dat de deurwaarder zich kan beroepen op de voorgestelde bepaling bij het weigeren van zijn dienst. Wordt er beslag gelegd terwijl redelijkerwijs voorzienbaar is dat een beslag kostenverhogend zal werken, dan kan door de schuldenaar opheffing van het beslag worden gevorderd of kan een executiegeschil worden gestart. Ook kan de deurwaarder tuchtrechtelijk aansprakelijk zijn voor het leggen van het beslag of executie in strijd met de wet.

Terminologie

Op dit moment wordt de persoon tegen wie een executoriale titel gedwongen ten uitvoer wordt gelegd in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering veelal aangeduid met de term 'geëxecuteerde'. Andere termen die in Rv worden gebruikt om deze persoon aan te duiden zijn 'schuldenaar' of 'beslagene'. Degene die opdracht geeft om het vonnis ten uitvoer te leggen wordt in Rv veelal aangeduid als executant, andere begrippen voor deze persoon zijn schuldeiser of beslaglegger. Met name de term 'geëxecuteerde' roept bij term bij niet-juristen verkeerde associaties op. In de wetgeving die de laatste jaren is aangenomen is de term 'geëxecuteerde' veelal vermeden (zie bijvoorbeeld de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet). Voor (civiel) juristen maakt het gebruik van de term in één woord duidelijk dat het gaat om een schuldenaar in de executoriale fase en dat er

dus een executoriale titel is die tegen de schuldenaar met tussenkomst van de gerechtsdeurwaarder ten uitvoer gelegd kan worden. In veel handboeken wordt de term eenmalig geduid waarna vervolgens de geëxecuteerde wordt aangeduid met het begrip 'schuldenaar'. De huidige herziening van het beslag- en executierecht is een uitgelezen moment om de term 'geëxecuteerde' in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering te vervangen door 'schuldenaar'. De vervanging van deze termen is louter redactioneel; er wordt geen enkele inhoudelijke wijziging beoogd.

Hoofdregel is dat de schuldenaar als zodanig zal worden aangeduid in de bepalingen. Uit de plaats van de bepalingen in het Wetboek kan eenduidig worden afgeleid of het om de schuldenaar in de conservatoire fase gaat (artikel 700 Rv e.v.) of om een schuldenaar in de executoriale fase (artikel 430 Rv e.v.). De term 'beslagene' voor het aanduiden van de schuldenaar is zoveel mogelijk vermeden. Dit om eventuele verwarring met de derde-beslagene te voorkomen. De begrippen 'executant', 'executie' en 'executoriaal beslag' blijven behouden. Bij 'executant' spelen minder negatieve associaties dan bij 'geëxecuteerde'. De term 'executie' dient om aan te geven dat het gaat om gedwongen tenuitvoerlegging, ook wel gerechtelijke tenuitvoerlegging. Iemand kan ook vrijwillig meewerken aan de tenuitvoerlegging van een executoriale titel. De zinsnede 'degene tegen wie de executie zich richt', ziet vrijwel altijd op de schuldenaar. In uitzonderingsgevallen is het mogelijk dat de executie zich richt tegen een ander dan de schuldenaar. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen als er sprake is van een (bijzondere) gemeenschap.

Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om ook de sterk verouderde aanduidingen van bepaalde afdelingen, de Vijfde titel van het Tweede Boek en het Derde Boek te moderniseren. Het gaat daarbij om de aanduiding van de drie afdelingen in de Zevende titel van het Eerste Boek (afdeling wordt: afdeling), de aanduiding van de Vijfde titel van het Tweede Boek (deszelfs tenuitvoerlegging wordt: de tenuitvoerlegging van lijfswang) en de aanduiding van het Derde Boek (regtspleging wordt: rechtspleging). Daarnaast wordt ook in een aantal artikelen de archaische spelling vervangen. Het gaat dan om de artikelen 330 en 331 (verplichtingen wordt: verplichtingen, gerechtshof wordt: gerechtshof, regtsgeding(en) wordt: rechtsgeding(en)), artikel 729a (den dienst van een vreemde Staat wordt: de dienst van een vreemde Staat) en artikel 729b Rv (den schuldeischer wordt: de schuldeiser, den aard der te stellen zekerheid wordt: de aard van de te stellen zekerheid).

Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Op 25 mei 2018 is Verordening (EU) 2016/679 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (hierna: AVG) in werking getreden. Het doel van de AVG is harmonisatie van de regels rond de bescherming van persoonsgegevens en de bevordering van vrij verkeer van gegevens binnen de Europese Unie. De AVG geeft onder meer regels voor het verwerken van persoonsgegevens. Onder 'persoonsgegevens' wordt op grond van artikel 4, lid 1, AVG verstaan alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon. De bank houdt persoonsgegevens voor het verlenen van haar diensten. De bank mag deze gegevens op grond van artikel 6 AVG alleen 'verder verwerken' (oftewel voor een andere doel gebruiken dan voor haar dienstverlening) als het andere doel verenigbaar is met het doel waarvoor de gegevens aanvankelijk zijn verzameld (zie artikel 5, lid 1, onderdeel b, AVG). Als het andere doel niet verenigbaar is met het oorspronkelijke doel (in casu: het verlenen van bankdiensten) is verdere verwerking toegestaan met toestemming van de betrokkene of op grond van een Unierechtelijke of lidstatelijke bepaling (zie artikel 6, lid 4, AVG). Verdere verwerking wordt dan alleen toegestaan op basis van een Unierechtelijke of lidstaatrechtelijke bepaling 'die in een democratische samenleving een noodzakelijke en evenredige maatregel vormt ter waarborging van de in artikel 23, lid 1, AVG bedoelde doelstellingen van algemeen belang'. Daarnaast geldt voor de bank dat artikel 13, lid 1, onderdeel d, en lid 3 AVG bepaalt dat als de bank voornemens is de persoonsgegevens verder te verwerken voor een ander doel dan dat waarvoor de persoonsgegevens zijn verzameld, de bank de schuldenaar voorafgaand aan de verdere verwerking daarover moet informeren. Voor de deurwaarder geldt dat artikel 14 AVG bepaalt dat de derde (de deurwaarder) verplicht is tot het verstrekken van bepaalde informatie over de verwerking van de persoonsgegevens aan de betrokkene (de schuldenaar) wanneer er gegevens worden verwerkt die niet van deze betrokkene zelf zijn verkregen. De deurwaarder verkrijgt de persoonsgegevens namelijk van de bank en niet van de schuldenaar zelf.

Voor zowel de bank als de deurwaarder geldt dat de verwerking van de persoonsgegevens moet voldoen aan de AVG. De reikwijdte van de rechten en verplichtingen op grond van o.a. artikel 5, 13 en 14 AVG kan echter in bepaalde gevallen worden beperkt door nationale wetgeving. Artikel 23 AVG bepaalt dat dit onder meer mogelijk is ter bescherming van de betrokkene of van de rechten en vrijheden van anderen (lid 1, sub i) en voor de inning van civielrechtelijke vorderingen (lid 1, sub j). Het wetsvoorstel regelt de mogelijkheid voor de deurwaarder om aan een bank te vragen of een schuldenaar daar een bankrekening aanhoudt (zie artikel 475aa). De bank

verstrekt dan, als er een bankrekening wordt aangehouden, persoonsgegevens van de schuldenaar aan de deurwaarder. Ook is bepaald dat de bank de schuldenaar niet direct op de hoogte stelt van het informatieverzoek. Deze regeling valt onder de uitzonderingen van artikel 23 AVG. Het gaat in dit geval om het recht van de schuldeiser om beslag te kunnen leggen en de mogelijkheid om een vordering te innen. Beslaglegging is op grond van ons nationale recht een van de mogelijkheden voor de schuldeiser om zich te kunnen verhalen op de schuldenaar of om door middel van een conservatoir beslag veilig te stellen dat er tegoeden zijn om zich op te verhalen. Als de schuldenaar vooraf op de hoogte wordt gesteld, weet hij dat er een beslag dreigt en is de kans aanzienlijk dat hij zijn tegoeden meteen zal overboeken. Een daarna gelegd beslag treft dan niks en is dus zinloos. Effectieve inning van vorderingen is dan niet meer mogelijk. Het wetsvoorstel bevat daarom een wettelijk basis om een uitzondering te maken op de informatieplicht voor de derde (de deurwaarder) en de verwerkingsverantwoordelijke die de gegevens doorverstrekt (de bank) om de betrokkene (de schuldenaar) op de hoogte te stellen van de verwerking van zijn persoonsgegevens op grond van de AVG.

Regeldrukeffecten

Het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering biedt waarborgen voor een eerlijke en efficiënte procesvoering en de gerechtelijke tenuitvoerlegging van vonnissen. Waar in het procesrecht eisen worden gesteld aan informatie-uitwisseling met de rechter, de wederpartij of anderszins (zoals derden), hangen de lasten als gevolg daarvan direct samen met deze waarborgfunctie. Die lasten worden niet als regeldruk aangemerkt, maar kunnen wel merkbare effecten hebben voor de lasten die de doelgroepen ervaren. Voor een deel van het voorgestelde is hier sprake van. Daarnaast zorgt het wetsvoorstel voor verschillende regeldrukeffecten voor de schuldeiser, de schuldenaar, de deurwaarder en de derde-beslagene. Hieronder worden alle effecten besproken.

Het eerste uitgangspunt, het borgen van het bestaansminimum van schuldenaren, zorgt ervoor dat schuldenaren in hun primaire levensbehoeften kunnen blijven voorzien als er een beslag is gelegd. Dit wordt ten eerste geregeld door de invoering van een beslagvrij bedrag bij bankbeslag (zie artikel I, onderdeel R). Voor de schuldenaar zal deze regeling leiden tot een vermindering van de merkbare lasten, omdat deze bij een bankbeslag waarbij onterecht de beslagvrije voet niet is toegepast geen beroep hoeft te doen op de rechter om alsnog om toepassing te vragen. Het beslagvrije bedrag komt namelijk in de plaats van de beslagvrije voet. Voor de deurwaarder betekent dit dat hij het beslagvrije bedrag moeten vaststellen aan de hand van inzage in het BRP en het bedrag vervolgens op het exploit moeten vermelden. Dit zal weinig extra werklasten veroorzaken, omdat

de deurwaarder al inzage in het BRP zal doen en hij ook al een beslagexploot moet opmaken. Verder liggen de bedragen per leefsituatie vast, zodat de vaststelling van het bedrag geen berekening vergt en dus geen tijd kost. Wel kan het voorkomen dat er minder beslagen kan worden, omdat er een bedrag buiten het beslag blijft. De schuldeiser kan zich op minder tegoed verhalen en zal eventueel nog een beslag moeten leggen, hetgeen mogelijk tot meer merkbare lasten leidt. Dit is echter afhankelijk van de vordering en het saldo dat wordt getroffen door het bankbeslag. De tweede maatregel is de modernisering van het beslagverbod op roerende zaken (zie artikel I, onderdelen E en F). Deze regeling dient de praktijk meer houvast te geven over welke zaken beslagen mogen worden, met merkbare lastenverlichting tot gevolg. De huidige regeling past niet meer bij deze tijd, hetgeen leidt tot onduidelijkheid. Zowel de deurwaarder, de schuldeiser als de schuldenaar zijn erbij gebaat om duidelijkheid te hebben over wat onder een beslag valt en wat niet.

Het tweede uitgangspunt, ervoor zorgen dat beslaglegging en executie in de toekomst effectiever en efficiënter kan plaatsvinden, zorgt voor een vermindering van de lasten voor zowel de schuldeiser, de schuldenaar, de deurwaarder als de derde-beslagene. Het wetsvoorstel bevat een groot aantal maatregelen die bepaalde vereisten afschaffen of de huidige regeling eenvoudiger maken. Ten eerste regelt het wetsvoorstel dat als de rechtsopvolger van de schuldeiser bij wet is bepaald of door een fusie of splitsing vaststaat, de overgang niet meer hoeft te worden betekend, maar schriftelijk kan worden medegedeeld (zie artikel I, onderdeel A). Dit scheelt een groot aantal exploiten voor de schuldeiser (en dus ook de deurwaarder), wat ook weer leidt tot minder kosten voor de schuldenaar. Ten tweede wordt de kantonrechter bevoegd gemaakt in executiegeschillen die rijzen over executoriale titels die door de kantonrechter zijn afgegeven (zie artikel I, onderdeel C). Thans is de rechtbank nog bevoegd. Procederen bij de kantonrechter is echter in het algemeen goedkoper voor partijen en procesvertegenwoordiging is niet verplicht. Dit zorgt voor een vermindering van de merkbare lasten voor de schuldeiser en de schuldenaar die een geschil hebben over de executie. Ten derde voert het wetsvoorstel de mogelijkheid in om een administratief beslag te leggen op motorrijtuigen (waaronder aanhangwagens, zie artikel I, onderdeel D). Dit voorkomt dat de deurwaarder, zoals hij nu doet, fysiek op zoek moet naar het motorrijtuig om beslag te kunnen leggen. Dit scheelt tijd en geld voor de deurwaarder, hetgeen ook leidt tot minder lasten voor de schuldeiser. De vierde maatregel die leidt tot een vermindering van de lasten is het reguleren van de mogelijkheid om online roerende goederen executoriaal te verkopen (zie artikel I, onderdelen G en I t/m P). Roerende zaken kunnen hierdoor tevens door middel van een online veiling of een hybride veiling (een zaalveiling waarbij online kan worden geboden) worden verkocht. Het doel hiervan

is het bereiken van een hogere netto-opbrengst van de executieveiling, wat de schuld van de schuldenaar zoveel mogelijk vermindert. Daarnaast is aankondiging van de executieverkoop via internet goedkoper dan het aanslaan van biljetten en het plaatsen van een dagbladadvertentie, hetgeen thans vereist is. Ook is het plaatsen van een online aankondiging minder bewerkelijk dan het aanslaan van biljetten en adverteren in een dagblad. Dit scheelt de deurwaarder tijd. De executie wordt zo goedkoper voor de schuldeiser en zorgt voor een hogere opbrengst. Ten vijfde voert het wetsvoorstel de mogelijkheid in om voorafgaand aan beslaglegging onder een bank te vragen of de schuldenaar daar een rekening aanhoudt (zie artikel I, onderdeel S). Dit voorkomt dat er onnodig een beslagexploot aan de bank wordt betekend. De bank zal zo minder beslagen betekend krijgen die niet 'kleven', hetgeen zorgt voor minder lasten voor de bank. De bank zal namelijk altijd een derdenverklaring moeten afgeven, ongeacht of de schuldenaar een rekening aanhoudt bij de bank of niet. Daarnaast zorgt het voorstel voor een verlaging van de lasten voor de schuldeiser (en de schuldenaar). Als de deurwaarder van tevoren weet dat de schuldenaar geen bankrekening heeft bij die bank, zal hij geen beslagexploot betekenen aan die bank. Dit scheelt de kosten van dat exploot. De laatste regeling die zorgt voor een lastenvermindering is de aanpassing van het formulier voor de derdenverklaring en de invoering van de mogelijkheid om dit formulier elektronisch terug te sturen (dit zal door middel van een algemene maatregel van bestuur gebeuren). De vereenvoudiging van het formulier zorgt ervoor dat de derde het formulier makkelijker kan invullen, hetgeen de derde tijd en eventuele bijstand scheelt. Het elektronisch versturen van de verklaring zorgt daarnaast ook voor minder lasten voor de derde.

Het derde uitgangspunt, dat beslaglegging ter verhaal dient, wordt in het wetsvoorstel verankert door te bepalen dat beslaglegging niet toegestaan is als redelijkerwijs voorzienbaar is dat de kosten van het beslag en de executie hoger zijn dan de opbrengst van de executie (zie artikel I, onderdeel B). Het beslag werkt in dit geval kostenverhogend. Dit uitgangspunt beschermt de schuldenaar met problematische schulden waarbij beslag uitsluitend als pressiemiddel wordt gebruikt. In dat geval is een beslag niet meer mogelijk, hetgeen zorgt voor minder lasten voor de schuldenaar. Ook geeft de wettelijke regeling de deurwaarder houvast om zijn dienst te weigeren. Nu zal hij een dergelijke afweging ook al vaak maken. Voor de schuldeiser kan het ertoe leiden dat het leggen van beslag niet mogelijk is. In veel gevallen zou een beslag echter weinig hebben opgeleverd, omdat het gaat om de gevallen waarin de schuldenaar weinig tot niets van waarde heeft waarop de schuldeiser zich kan verhalen. Het valt in die gevallen niet te verwachten dat de vordering van de schuldeiser zou worden voldaan door het beslag en de executie.

Over het wetsvoorstel en de uitvoering ervan zal advies worden gevraagd aan onder meer de KBvG, de Raad voor de rechtspraak, de Nederlandse Vereniging van Banken en de RDW.

Consultatie

PM

Artikelsgewijze toelichting

ARTIKEL I (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering)

Onderdeel A (artikel 431a)

Dit onderdeel wijzigt de bepaling op grond waarvan een overgang van de bevoegdheid tot tenuitvoerlegging moet worden betekend aan de schuldenaar alvorens de tenuitvoerlegging kan worden aangevangen of voortgezet. Artikel 431a Rv werkt de in artikel 6:142 lid 1 BW neergelegde regel uit dat overgang van een vordering ook de bevoegdheid tot tenuitvoerlegging van een executoriale titel doet overgaan. Het artikel zorgt ervoor dat in geval van overgang van de bevoegdheid de schuldenaar tijdig op de hoogte wordt gesteld welke schuldeiser tot tenuitvoerlegging bevoegd is. In dit wetsvoorstel wordt voorgesteld om in het geval de rechtsopvolger bij wet is bepaald of als de rechtsopvolger door een fusie als bedoeld in artikel 2:309 BW of een splitsing als bedoeld in artikel 2:334a BW vaststaat, niet langer vast te houden aan het betekeningsvereiste. In die gevallen kan worden volstaan met een schriftelijke mededeling aan de schuldenaar mits hiermee de schuldenaar niet in zijn belang wordt geschaad: buiten kijf staat dat voldoende moet zijn geborgd dat de schuldenaar weet aan wie hij rechtsgeldig en bevrijdend kan (en moet) betalen.

Een voorbeeld van de situatie waarbij de rechtsopvolger bij wet is bepaald is de samenvoeging per 1 januari 2010 van de Informatie Beheer Groep (IB-groep) met de Centrale Financiën Instellingen tot de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Naast het feit dat de rechtsopvolging rechtstreeks uit de wet volgt gaat een dergelijke samenvoeging veelal gepaard met een campagne waarin de belanghebbenden afdoende worden geïnformeerd door de betrokken bestuursorganen over de naamswijziging. Bij arrest van 30 oktober 2015 heeft de Hoge Raad bepaald dat in het geval van een fusie als bedoeld in artikel 2:309 BW de schuldenaar in beginsel ook langs andere weg op de hoogte kan worden gesteld van de overgang (ECLI:NL:HR:2015:3197). De Hoge Raad overweegt daarbij dat gelet op de waarborgen waarmee de totstandkoming van de fusie en de publicatie van de fusie ingevolge artikel 2:312 – 318 BW zijn omgeven, de overgang van de executiebevoegdheid in beginsel als vaststaand kan worden aangemerkt met de publicatie van de fusie. De splitsing van artikel 2:334a BW kent een aan de fusie vergelijkbare procedure, inclusief de waarborgen inzake de totstandkoming en de publicatie van de splitsing. De door de Hoge Raad in het geval van fusie gehanteerde redenering doet dus ook opgeld bij de splitsing in de zin van artikel 2:334a BW. De bekendmaking aan de schuldenaar van de overgang van bevoegdheid tot tenuitvoerlegging kan bij een fusie ex artikel 2:309 BW of een fusie ex artikel 2:334a BW

dus ook schriftelijk geschieden. Als de schuldenaar echter bijzondere omstandigheden aannemelijk maakt waardoor hij niet op de hoogte is geraakt van de overgang door de schriftelijke mededeling, komt dit voor rekening van de schuldeiser. De rechtsopvolger van de schuldeiser die derhalve zekerheid wil dat de overgang van de bevoegdheid bekend is gemaakt aan de schuldenaar, kan gebruik blijven maken van de betekeningmethode. Hij beschikt dan over een authentieke akte met dwingende bewijskracht (artikel 157 Rv). Het spreekt voor zich dat de schuldeiser als opdrachtgever van de deurwaarder zijn opdrachtnemer informeert over de overgang van de bevoegdheid en de gevolgen die dat heeft voor de opdracht tot tenuitvoerlegging die hij aan de deurwaarder heeft verstrekt. Een uitdrukkelijke wettelijke bepaling is daartoe niet vereist.

In alle overige gevallen van overgang van bevoegdheid (zie artikel 3:80 BW) blijft betekening de voorgeschreven wijze van bekendmaking van de overgang van de bevoegdheid tot tenuitvoerlegging. De overgang van de bevoegdheid tot tenuitvoerlegging vindt vrijwel altijd plaats als gevolg van een handeling (bijvoorbeeld cessie van de vordering) of gebeurtenis (bijvoorbeeld overlijden) aan de zijde van de schuldeiser. Het is daarom redelijk om de betekeningskosten voor rekening van de schuldeiser te laten komen. De schuldeiser is daarnaast in voorkomende gevallen in staat om de kosten te drukken door de betekening van de overgang van de bevoegdheid ex 431a te laten samenvallen met de betekening van de executoriale titel of een ander exploit. Om de schuldeiser te stimuleren zo kostenefficiënt mogelijk te handelen, zal in het Besluit tarieven ambtshandelingen worden geregeld dat de kosten van deze betekening niet mogen worden doorberekend aan de schuldenaar. Dit onderdeel zorgt daarnaast voor vervanging van de term 'geëxecuteerde' door 'schuldenaar'. Dit behelst geen inhoudelijke wijziging.

Onderdeel B (artikel 435)

Het derde uitgangspunt van dit wetsvoorstel is dat beslaglegging ter verhaal dient en niet louter mag worden ingezet als pressiemiddel. Dit onderdeel verankert dit in de wet. In artikel 435 Rv is bepaald dat de schuldeiser om zijn vordering te verhalen beslag mag leggen op alle voor beslag vatbare goederen. Dit kan er echter toe leiden dat er beslag wordt gelegd op een goed dat van zo'n geringe waarde is dat de beslaglegging zelf duurder is dan het goed. Denk hierbij aan beslag op een twintig jaar oude auto voor een vordering van € 1000,- . Stel dat de auto € 750,- oplevert, maar de kosten van de beslaglegging zijn €500,- en de kosten van de executie zijn tevens € 500,-. De schuldeiser heeft dan € 250,- aan kosten gemaakt die hij zal proberen te verhalen op de schuldenaar. De beslaglegging en de daarop volgende executie hebben zo gezorgd voor

een verhoging van de schuld van de schuldenaar, hetgeen niet de bedoeling is van een beslaglegging. Het doel van de beslaglegging is om door middel van verhaal op het goed een vordering voldaan te krijgen. Als de kosten van de beslaglegging en de executie echter hoger zijn dan de baten, dragen deze niet bij aan de voldoening van de vordering. De beslaglegging wordt dan eerder gebruikt als pressiemiddel om de schuldenaar te dwingen om zijn vordering te voldoen.

Uiteraard is niet in alle gevallen te voorzien wat de opbrengst van een executie zal zijn. In het geval van een bankbeslag is van tevoren niet bekend welk bedrag er op de bankrekening wordt beslagen. Ook bij een beslag op een onroerende zaak is niet van tevoren te achterhalen of en zo ja, hoe hoog de hypotheek is die op de zaak rust. In het Kadaster is weliswaar te zien dat er een hypotheek is gevestigd, maar of er daadwerkelijk nog een schuld is, is niet zichtbaar. Ook kan het moeilijk zijn om de waarde van een goed of meerdere goederen tezamen vooraf in te schatten. In het voorstel is daarom bepaald dat beslag alleen achterwege dient te blijven als redelijkerwijs voorzienbaar is dat de kosten de baten overstijgen. Deze afweging dient de schuldeiser, eventueel in overleg met de deurwaarder, vooraf te maken. Ook de rechter dient hier rekening mee te houden bij het afgeven van een verlov tot het leggen van conservatoir beslag. In het hiervoor genoemde geval waarin uit het kentekenregister blijkt dat een auto twintig jaar oud is en ook het merk kenbaar is, zou kunnen worden geconcludeerd dat redelijkerwijs voorzienbaar is dat de auto weinig zal opleveren. In het geval van een beslag op inboedel kan in veel gevallen ook worden verwacht dat er geen goederen zijn die tezamen een hoge opbrengst hebben bij een executieverkoop. In dat geval zal de deurwaarder geen beslag moeten leggen en kan hij op grond van de voorgestelde bepaling zijn dienst weigeren. Gebeurt dit toch, dan kan door de schuldenaar opheffing van het beslag worden gevorderd of kan een executiegeschil worden gestart. Daarnaast kan de deurwaarder tuchtrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het leggen van het beslag in strijd met de wet. De voorgestelde wijziging is opgenomen in de algemene regels voor beslag en executie. Hierdoor geldt de regeling voor alle soorten executoriaal verhaalsbeslag. Het afgiftebeslag valt niet onder de regeling, omdat er hierbij geen sprake is van verhaal op goederen. Door de voorgestelde wijziging van artikel 702 Rv geldt de regeling ook voor alle soorten van conservatoir beslag.

Onderdeel C (artikel 438)

Dit onderdeel regelt in het eerste lid dat het mogelijk wordt om geschillen die rijzen in verband met de executie van een beslissing in kantonzaken aan de kantonrechter voor te leggen. De kantonrechter kan in dat geval ook optreden als voorzieningenrechter. In het tweede lid is bepaald dat hetgeen is bepaald over de voorzieningenrechter van

toepassing is op de kantonrechter die als voorzieningenrechter optreedt. Dit sluit aan bij de regeling van de kantonrechter wanneer deze als voorzieningenrechter in kort geding optreedt (artikel 254 Rv). De bestaande niet-limitatieve opsomming van de bevoegdheden van de (kantonrechter als) voorzieningenrechter is met het oog op de leesbaarheid naar een nieuw lid 3 verplaatst. De bepaling is inhoudelijk niet gewijzigd. De laatste wijziging is louter van redactionele aard: in het voor het overige ongewijzigde zesde lid (nieuw) wordt het begrip 'geëxecuteerde' vervangen door 'schuldenaar'.

Onderdeel D (artikel 442 (nieuw))

Dit onderdeel voegt een nieuw artikel toe aan de afdeling inzake executoriaal beslag op roerende zaken die geen registergoederen zijn. Het nieuwe artikel 442 geeft een specifieke regeling voor beslaglegging op motorrijtuigen en aanhangwagens die in het kentekenregister zijn ingeschreven die naast de regeling van artikel 440 Rv zal bestaan. De voorgestelde regeling sluit grotendeels aan bij de regeling die geldt voor executoriaal beslag op onroerende zaken. Artikel 442, lid 1, bepaalt dat beslag op een motorijtuig of een aanhangwagen wordt gelegd door het opmaken van een proces-verbaal. Het motorijtuig of de aanhangwagen hoeft dus niet meer te zijn gezien door de deurwaarder om beslag te leggen. Hij kan een zogenaamd administratief beslag leggen door het opmaken van het proces-verbaal. De deurwaarder moet wel eerst het kentekenregister inzien, waar de Dienst Wegverkeer bewaarder van is. Omdat alleen Nederlandse kentekens in het kentekenregister zijn ingeschreven, blijft beslaglegging via artikel 440 Rv ook mogelijk (zowel voor motorrijtuigen en aanhangwagens met Nederlands of buitenlands kenteken). Het kentekenregister is een registratie van gekentekende voertuigen en geen eigendomsregister. Als niet de kentekenhouders maar een derde kan aantonen dat hij eigenaar is van het motorrijtuig of de aanhangwagen zal het beslag niet 'kleven'. Dit is thans ook het geval.

Lid 1 bepaalt aan welke vereisten het proces-verbaal moet voldoen. Zo moet het bevatten: de gegevens van de executant en de schuldenaar (zie sub a), de titel uit hoofde waarvan beslag wordt gelegd (zie sub b), een omschrijving van het motorrijtuig of de aanhangwagen (zoals het merk van het motorrijtuig), inclusief het kenteken (zie sub c), een woonplaatskeuze (zie sub d) en instructies inzake het afgeven van het motorrijtuig of de aanhangwagen aan de deurwaarder (zie sub e). Dit laatste vereiste is nodig om ervoor te zorgen dat het motorrijtuig of de aanhangwagen ook daadwerkelijk aanwezig zal zijn bij de verkoop. Uiteraard kan de deurwaarder er ook voor kiezen om het motorrijtuig of de aanhangwagen direct in gerechtelijk bewaring te geven na het leggen van het beslag. De deurwaarder kan er ook voor kiezen om het motorrijtuig of de aanhangwagen bij de schuldenaar te laten en hem bijvoorbeeld op te dragen het

motorrijtuig of de aanhangwagen een dag voor de executieverkoop neer te zetten voor zijn woning of bij het kantoor van de deurwaarder. Niet voldoen aan de verplichting uit het proces-verbaal is strafbaar op grond van artikel 198 Wetboek van Strafrecht, omdat er dan sprake is van onttrekking van een goed aan het beslag. De straf die hierop staat is een gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of een geldboete van de vierde categorie (ten hoogste € 20.750,-).

Lid 2 bepaalt dat het proces-verbaal na de beslaglegging in het kentekenregister wordt ingeschreven. Ook moet het proces-verbaal op grond van lid 3 binnen 3 dagen na de inschrijving worden betekend aan de schuldenaar. De inschrijving in het kentekenregister zorgt ervoor dat het kenteken niet kan worden overgeschreven op naam van een derde (zoals een koper). De koper zal dan, nadat hij de kentekencard en de tenaamstellingscode heeft afgegeven aan het kentekenloket, geen tenaamstellingsverslag en geen vrijwaringsbewijs krijgen. Hierdoor weet hij dat het kenteken geblokkeerd is. De verkoper doet er verstandig aan om voordat hij het motorrijtuig verkoopt eerst te controleren of hij een vrijwaringsbewijs krijgt. Krijgt hij dit niet, dan kan hij navragen waarom niet en zal hij vernemen dat er beslag op het motorrijtuig is gelegd. Overigens wordt een koper die te goeder trouw is door artikel 453a, lid 2, Rv beschermd. Dit lid bepaalt dat rechten die door een derde anders dan om niet zijn verkregen, worden geëerbiedigd, mits de zaak in zijn handen is gekomen en hij toen te goeder trouw was. De blokkerende werking zal worden geregeld door een wijziging van het Kentekenreglement. Lid 4 bepaalt wat er onder een motorrijtuig en een aanhangwagen dient te worden verstaan in artikel 442. Er wordt hierbij aangesloten bij de definities in de Wegenverkeerswet 1994.

Onderdeel E (artikel 447)

Dit artikel moderniseert het beslagverbod roerende zaken. Het eerste lid bepaalt limitatief op welke zaken geen beslag mag worden gelegd. Het tweede lid geeft aan dat het beslagverbod op deze zaken niet geldt voor in de gegeven omstandigheden als bovenmatig aan te merken zaken. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen (categorieën van) zaken aan het beslagverbod worden toegevoegd zodat de regeling zo nodig relatief snel aan toekomstige ontwikkelingen kan worden aangepast. Daarnaast is het mogelijk om via de AMvB sturing te geven aan de wijze waarop het beslagverbod in de praktijk wordt toegepast door bij AMvB nader invulling te geven aan het al dan niet aannemen van bovenmatigheid van zaken.

Onderdeel a van de opsomming betreft inboedelgoederen. Inboedel is in artikel 3:5 BW gedefinieerd als het geheel van tot huisraad en tot stoffering en meubilering van een

woning dienende roerende zaken, met uitzondering van boekerijen en verzamelingen van voorwerpen van kunst, wetenschap of geschiedkundige aard. Een schuldenaar zal dus de beschikking dienen te houden over die voorwerpen die gebruikelijk voorhanden zijn binnen een niet-bovenmatig huishouden. Hieronder vallen in ieder geval meubilering en inventaris zoals bedden en beddengoed, tafel, stoelen, gordijnen, bestek, servies en ander keukengerei, kasten, koelkast en wasmachine. Slechts één woning kan aangemerkt worden als een door de beslagene bewoonde woning. Dit zal in beginsel de woning zijn waar de beslagene zijn hoofdverblijf heeft, in de regel de woning waar hij volgens de Basisregistratie Personen staat ingeschreven.

Daarnaast gaat het om kleding (onderdeel b), levensmiddelen (onderdeel c) en andere zaken die de beslagene (en de tot zijn gezin behorende huisgenoten) redelijkerwijs nodig hebben voor de persoonlijke levensbehoeften en algemene dagelijkse levensbehoeften (onderdeel d). Onder persoonlijke levensbehoeften vallen bijvoorbeeld standaard zaken als toiletartikelen, scheergerei of een föhn, maar ook specifiek aan de omstandigheden van de schuldenaar te relateren zaken als een rollator of andere hulpstukken. Onder algemene dagelijkse levensbehoeften kan in Nederland bijvoorbeeld een fiets worden verstaan, maar ook een mobiele telefoon en een computer. Een gemiddelde burger heeft anno 2018 een computer nodig om zich in de huidige samenleving te kunnen redden. Indien in het gezin kinderen aanwezig zijn, valt ook kinderspeelgoed onder deze categorie.

Het is van belang hierbij steeds voor ogen te houden dat bovenmatige zaken op grond van het tweede lid wel degelijk in beslag genomen kunnen worden. De bovenmatigheid zal kunnen blijken uit de hoeveelheid zaken, danwel uit de waarde van de zaken. Ook is rekening gehouden met schuldeisers van schuldenaren die zaken aanschaffen zonder deze te betalen. Indien de vordering waarvoor beslag wordt gelegd verband houdt met de aanschaf van de zaak is beslag op grond van artikel 448 steeds mogelijk: een schuldenaar kan zich niet beroepen op het beslagverbod indien de fiets of computer in beslag wordt genomen omdat hij de aankoopprijs niet heeft voldaan.

Onderdeel e ziet op zaken die de beslagene nodig heeft voor de verwerving van de noodzakelijke middelen van bestaan, dan wel voor zijn scholing of studie. Dit is een samenvoeging van de bestaande beslagverboden op 'de gereedschappen van ambachtlieden en werklieden, tot hun persoonlijk bedrijf behorende' (het huidige artikel 447, onderdeel 2) en 'de boeken die de geëxecuteerde nodig heeft voor zijn beroep en op de werktuigen en gereedschappen dienen tot enig onderwijs of de beoefening van kunsten en wetenschappen telkens tot een bij AMvB vast te stellen bedrag en te zijner

keuze' (het huidige artikel 448, eerste lid). Onder de huidige AMVB is dit bedrag vastgesteld op € 227. Een dergelijke geldelijke bepaling kan indien nodig worden meegenomen bij de bepaling van bovenmatigheid. Het beperken tot een bepaald bedrag lijkt evenwel niet aangewezen. Achtergrond van deze bepaling is de insteek dat als de schuldenaar niet de beschikking houdt over de zaken waarmee hij in staat is inkomen te genereren, dit ten laste gaat van zijn afloscapaciteit. Dit geldt eveneens voor de scholing of studie. Indien een schuldenaar het onmogelijk wordt gemaakt om zijn school of studie af te maken doordat zijn boeken en of andere lesmaterialen in beslag worden genomen, vergroot het de kans dat hij op de langere termijn zijn afloscapaciteit afneemt. Uiteraard geldt – evenals voor alle hiervoor genoemde onderdelen – dat bovenmatige zaken wel in beslag kunnen worden genomen.

De laatste categorie betreft zaken van hoogstpersoonlijke aard (onderdeel f) en gezelschapsdieren, alsmede de voor hun verzorging noodzakelijke zaken (onderdeel g). Bij zaken van hoogstpersoonlijke aard kan gedacht worden aan trouwringen of fotoboeken. Bij gezelschapsdieren gaat het om dieren die in de woning verblijven, bestemd zijn om te houden voor gezelschap en waarmee de schuldenaar een grote emotionele band voelt. Dieren die worden gehouden voor de hobby of uit liefhebberij, zoals paarden, pony's, geiten en kippen kwalificeren niet als gezelschapsdieren, want de veronderstelling is dat zij niet in huis worden gehouden. In het gros van de gevallen zal het gezelschapsdier een hond of een kat betreffen. Als de schuldenaar echter in de woning katten of honden fokt voor de verkoop (en dus niet houdt voor gezelschap) kunnen de dieren wel in beslag worden genomen. Overigens past hierbij de kanttekening dat dieren vaak slechts een beperkte vermogenswaarde hebben (en bij inbewaringneming verzorging behoeven en dus geld kosten) zodat om die reden beslag op niet-gezelschapsdieren ook dan achterwege zal blijven.

In het tweede lid is bepaald dat het beslagverbod van het eerste lid niet geldt indien de zaken bovenmatig zijn. Bovenmatigheid duidt in dit kader op zaken die niet nodig zijn voor het voeren van een gewone, eenvoudige, huishouding. Zoals hiervoor reeds overwogen kan de bovenmatigheid zowel zien op het aantal zaken, als op de waarde van een enkele zaak. Bij de beoordeling van de bovenmatigheid moet bovendien acht geslagen worden op de omstandigheden van het specifieke geval. De regeling sluit aan bij de regeling in de Faillissementswet (hierna: Fw) voor schuldenaren in de schuldsaneringsregeling. Op grond van artikel 295 Fw valt de niet-bovenmatige inboedel buiten de boedel van de schuldenaar. In artikel 447, tweede lid, is geregeld dat in afwijking van het eerste lid beslag op bovenmatige zaken uit het eerste lid wel is toegestaan. Gezelschapsdieren zijn geen zaken (artikel 3:2a, lid 1, BW). Hieruit volgt dat

gezelschapsdieren niet in beslag kunnen worden genomen op grond van bovenmatigheid. Bovenmatigheid kan bij hoogstpersoonlijke zaken in uitzonderingsgevallen spelen. In de regel zal de hoogstpersoonlijke aard van de zaak aan het in beslag nemen vanwege bovenmatigheid in de weg staan maar anders dan bij gezelschapsdieren is dit verbod niet absoluut.

Bij algemene maatregel van bestuur kan indien nodig nader worden bepaald welke zaken als bovenmatig of als niet-bovenmatig zijn aan te merken (lid 2), dan wel zaken worden aangewezen die buiten beslag dienen te blijven (lid 4). Vooral nog wordt er vanuit gegaan dat het treffen van een dergelijke AMvB niet nodig is. De bepaling dat slechts tot beslag en executie mag worden overgegaan indien dit leidt tot schuldvermindering zal veelal al aan een inboedelbeslag in de weg staan. Met de verkoop van de inboedelgoederen die bij een gemiddeld huishouden in beslag worden genomen, kunnen zo'n €1200 aan executiekosten gemoeid zijn. Tweedehands inboedelgoederen uit een standaard huishouden leveren bij een executieverkoop doorgaans (veel) minder op dan de kosten van de executieverkoop – ook na de door dit wetsvoorstel gerealiseerde kostenreductie. Bij het beslag op roerende zaken zal de discussie zich hierdoor kunnen toespitsen op de vraag of er verhaalsobjecten van een zekere waarde in het bezit van de schuldenaar zijn. Dit betreft dan veelal een auto of verzamelingen van enige waarde.

Indien de deurwaarder overgaat tot inbeslagneming van een bovenmatige zaak die de beslagene niet kan missen dan dient hij de schuldenaar in de gelegenheid te stellen de bovenmatige zaak te vervangen door een niet als bovenmatig aan te merken vergelijkbare zaak. Dit kan bijvoorbeeld spelen bij een dure bontjas. De bontjas zal op grond van de bovenmatigheid in beslag genomen kunnen worden terwijl de schuldenaar wel moet kunnen blijven beschikken over een winterjas. Het is afhankelijk van de omstandigheden van het geval op welke wijze hieraan concreet invulling wordt gegeven. Het ligt het meest voor de hand dat de beslaglegger na de beslaglegging de beslagene enige tijd laat om een vervangende zaak aan te schaffen. Indien de beslagene niet beschikt over de daarvoor benodigde gelden kan er ook voor worden gekozen om de schuldenaar specifiek ten behoeve van de aanschaf van de noodzakelijke zaak een gedeelte van de executieverkoopopbrengst toe te bedelen.

In het vierde lid is geregeld dat bij algemene maatregel van bestuur andere zaken waarop geen beslag mag worden gelegd dan de in het eerste lid opgesomde zaken kunnen worden aangewezen. Nu artikel 447 onderdeel uitmaakt van de titel inzake beslag op roerende zaken geen registergoederen, kunnen bij AMvB slechts roerende zaken die geen registergoederen zijn onder het beslagverbod worden gebracht. De

mogelijkheid van het aanwijzen van nieuwe zaken bij AMvB maakt dat de regeling zo nodig binnen relatief korte tijd kan worden aangepast.

Onderdeel F (artikel 448)

Dit onderdeel regelt dat beslag wel is toegestaan voor zover de vordering die ten grondslag ligt aan de beslaglegging ziet op de vervaardiging of het herstel van de zaak of de verkoop van de zaak of gezelschapsdier aan de beslagene. Achterliggende gedachte bij dit artikel is dat de schuldenaar geen bescherming op grond van het beslagverbod toekomt om als hij het moment van aanschaf van de zaken al wist of had kunnen weten dat hij deze niet kan betalen.

Onderdeel G (artikel 449)

Dit onderdeel behelst allereerst een louter redactionele wijziging waarbij het begrip geëxecuteerde wordt vervangen door schuldenaar. Daarnaast ziet het onderdeel op de betekening aan de beslagschuldenaar van de datum, plaats en tijdstip van de executieverkoop. Nu met artikel 463 (nieuw) Rv het mogelijk wordt om de verkoop via internet te laten plaatsvinden, dan wel online biedingen mogelijk te maken, dient bij de betekening aan de beslagschuldenaar in dat geval (tevens) opgenomen via welke algemeen toegankelijke website er kan worden geboden, alsmede gedurende welke periode. Voor een toelichting op wat onder een algemeen toegankelijke website wordt volstaan wordt verwezen naar het algemeen deel van de memorie van toelichting en naar de toelichting bij de wijziging van artikel 463 Rv.

Onderdeel H (artikel 461d)

Dit onderdeel wijzigt artikel 461d Rv. Artikel 461d Rv bepaalt dat een zaak die zich onder een derde bevindt ook kan worden beslagen volgens de afdeling inzake executoriaal beslag op roerende zaken die geen registergoederen zijn, in plaats van volgens het derdenbeslag (zie artikel 475 e.v. Rv). Voorwaarde is wel dat de derde hier geen bezwaar tegen maakt. Beroept de derde zich erop dat hij het beslag niet hoeft te dulden, dan moeten de regels voor het derdenbeslag worden gevolgd. Voorgaande situatie kan voorkomen in het geval dat een deurwaarder beslag wil leggen op een roerende zaak, zoals een auto of inboedel, en er op het moment dat hij het beslag wil leggen achter komt dat de goederen zich niet bij de schuldenaar bevinden maar bij een derde. De deurwaarder kan er dan op grond van artikel 461d Rv voor kiezen om de beslaglegging nog steeds voort te zetten als een beslag op een roerende zaak, hoewel er eigenlijk sprake is van een derdenbeslag. Dit kan de deurwaarder echter alleen zolang de derde zich hier niet tegen verzet. De derde kan het beslag bijvoorbeeld dulden, omdat een derdenbeslag extra vereisten voor de derde kent, zoals de verplichting een

derdenverklaring af te geven. Wil de derde niet meewerken aan het beslag, dan wordt het een derdenbeslag en gelden de regels inzake het derdenbeslag. Artikel 461d vereist dat het formulier voor de derdenverklaring als bedoeld in artikel 475 Rv binnen drie dagen na het leggen van het beslag aan de derde worden betekend. Wordt het formulier niet op tijd betekend, dan vervalt het beslag van rechtswege. De voorgestelde wijziging zorgt ervoor dat het moment waarop de drie dagen gaan lopen, wordt gewijzigd. Nu is het beginmoment de beslaglegging overeenkomstig artikel 440 Rv. In de praktijk komt het echter voor dat de derde pas later dan na drie dagen in verzet komt, waardoor er eigenlijk een formulier voor de derdenverklaring betekend had moeten worden (zie bijvoorbeeld de uitspraak van de Rechtbank Midden-Nederland van 10 januari 2014 (ECLI:NL:RBMNE:2014:31)). Om te voorkomen dat een beslag later kan vervallen doordat de derde pas na de termijn in verzet komt, wordt nu bijna altijd bij de betekening van het beslagexploot tevens een formulier voor de derdenverklaring betekend. Heeft de derde echter geen bezwaar tegen het beslag dan is betekening van het formulier onnodig en leidt het alleen maar tot hogere kosten voor de schuldeiser (en de schuldenaar). Om deze reden wordt het beginmoment van de termijn gewijzigd. Voorgesteld wordt om aan te sluiten bij het moment waarop de derde in verzet komt. Op dat moment is duidelijk dat het beslag overgaat in een derdenbeslag en is het formulier daadwerkelijk nodig. Zo hoeft niet in alle gevallen het formulier voor de derdenverklaring te worden betekend bij de beslaglegging. Uiteraard kan dit wel als de derde al bij de beslaglegging aangeeft dat hij het beslag niet duldt. Als er echter geen aanwijzingen zijn dat de derde in verzet zal komen, kan de betekening van het formulier achterwege worden gelaten. Komt de derde daarna toch nog in verzet, dan kan het formulier alsnog worden betekend, zonder dat het beslag inmiddels van rechtswege is vervallen. Het formulier moet dan wel binnen drie dagen na het verzet worden betekend.

Onderdeel I (artikel 463)

In het eerste lid van artikel 463 kan de zinsnede "binnen zijn ambtsgebied gelegen" vervallen nu de deurwaarder sinds 2001 landelijk kan opereren.

In het tweede lid van dit artikel wordt geregeld dat de executoriale verkoop van de in beslag genomen roerende zaken, niet registergoederen (ook) via internet kan plaatsvinden. De regeling sluit aan bij de reeds bestaande regeling voor verkoop via internet van onroerende zaken (artikel 519 e.v.).

Evenals bij de verkoop via internet van onroerende zaken kan een website als algemeen toegankelijk worden beschouwd in de zin van deze regeling als de website zonder inlog- of registratievereisten bezocht kan worden. De website is dan algemeen benaderbaar.

Ook zullen er voor de toegang tot de website geen kosten gerekend mogen worden. De eis van algemene toegankelijkheid staat er uiteraard niet aan in de weg om bepaalde eisen te stellen aan deelname aan de veiling door middel van biedingen, zoals een registratievereiste. Ook is het toegestaan om de deelname aan de veiling te verbinden aan een bewijs van financiële gegoedheid, door bijvoorbeeld bij de registratie voor de veiling een waarborgsom of een bankgarantie te vragen.

Door de aankondiging en de verkoop van de roerende zaken via internet kunnen de kosten van de executieverkoop omlaag en zal de netto-opbrengst van de executie dus navenant hoger kunnen uitvallen. De laatste wijziging is louter van redactionele aard: 'geëxecuteerde' wordt vervangen door 'schuldenaar'.

Onderdeel J (artikel 463a)

Artikel 463a regelt dat geschillen over veilingvoorwaarden, over de wijze van verkoop of over dag, uur, plaats daarvan, kunnen worden voorgelegd aan de voorzieningenrechter. De verkoop via internet zou geschaard kunnen worden onder de wijze van verkoop zodat geschillen over de verkoop via internet reeds op die grond aan de voorzieningenrechter zouden kunnen worden voorgelegd. Duidelijkheidshalve is er - evenals bij de desbetreffende bepalingen in de titel over executoriale online verkoop van onroerende zaken - voor gekozen om expliciet op te nemen dat geschillen over via welke website er geboden kan worden, alsmede over de periode van bieding aan de voorzieningenrechter kunnen worden voorgelegd.

Onderdeel K (artikel 464)

Dit onderdeel regelt de aankondiging van de executieverkoop. In navolging van de regeling bij de verkoop van onroerende zaken (artikel 516) geschiedt de aankondiging van de verkoop door bekendmaking via een algemeen toegankelijke website. Bij artikel 463 is reeds ingegaan op wat hieronder moet worden verstaan. De plicht tot het aanslaan van biljetten (het ophangen van pamfletten waarin de executieveiling wordt aangekondigd) en de plicht tot het plaatsen van een dagbladadvertentie vervalt. De aankondiging dient om een zo groot mogelijk publiek te bereiken zodat zoveel mogelijk potentiële kopers zich melden bij de executieverkoop. Door de veiling aan te kondigen aan de plaats waar de roerende zaken zich bevinden en op de plek waar de veiling fysiek zal plaatsvinden, wordt slechts een zeer beperkt aantal potentiële kopers bereikt. Door de aankondiging via internet te verspreiden kan een veel groter publiek worden bereikt. Het blijft de deurwaarder evenwel vrij staan om de executieverkoop naast de aankondiging op een of meer algemeen toegankelijke website ook op een andere wijze bekend te maken.

Onderdeel L (artikel 465)

Evenals nu het geval is, bedraagt de minimale termijn waarbinnen de executieverkoop aangekondigd moet zijn vier dagen. In de praktijk zal veelal een langere periode worden gehanteerd. In de bepaling zelf is verduidelijkt dat de vier dagen periode moet zijn verstreken voor aanvang van de veiling. Dit om zeker te stellen dat de periode niet kan samenvallen met de online verkoopperiode.

Onderdeel M (artikel 466)

Gelet op de aankondiging via een of meer algemeen toegankelijke websites (zie artikel 463) kan de plicht tot adverteren in een plaatselijke krant komen te vervallen.

Onderdeel N (artikel 467)

Deze wijziging is noodzakelijk gelet op het vervallen van de plicht tot het aanslaan van biljetten en de dagbladadvertentie.

Onderdeel O (artikel 469)

Dit onderdeel regelt op welke wijze de koopsom in handen gesteld moet worden in het geval de verkoop online plaatsvindt of er sprake is van een hybride veiling (een zaalveiling waarbij het ook mogelijk is om online te bieden). Anders dan bij een zaalveiling kan er in die gevallen niet contant worden afgerekend met de deurwaarder. Dit betekent dat er geld zal moeten worden overgemaakt ('gestort').

De tweede wijziging van dit artikel is louter redactioneel.

Onderdeel P (artikel 474)

De eerste wijziging in dit onderdeel is louter van redactionele aard: 'woonplaatsen der kopers' wordt vervangen door 'woonplaatsen van de kopers'. De tweede wijziging in dit onderdeel ziet op de inhoud van het proces verbaal van verkoop. Tot aan het moment van verkoop kunnen andere schuldeisers eveneens beslag leggen op de roerende zaken. Is dat het geval dan dient de deurwaarder dit te vermelden in het proces verbaal van verkoop. Hiermee wordt voor de schuldenaar duidelijk welke schuldeisers zullen worden betrokken bij de verdeling van de netto-opbrengst van de executieverkoop.

Onderdeel Q (artikel 475)

Dit onderdeel wijzigt artikel 475 Rv, lid 1, op een viertal punten. Artikel 475 bepaalt onder welke voorwaarden derdenbeslag kan worden gelegd. Het betreft dan een beslag ten laste van een schuldenaar onder een derde op wie de schuldenaar een vordering heeft, bijvoorbeeld een loonbeslag onder de werkgever op wie de schuldenaar een

loonvordering heeft. Ook kan het gaan om een beslag onder de bank op een tegoed dat de schuldenaar op zijn bankrekening heeft staan (een bankbeslag) of een beslag op roerende zaken – zoals een auto of – die de schuldenaar heeft gestald bij een derde. Bij derdenbeslag wordt er dus beslag gelegd bij iemand die eigenlijk buiten het geschil tussen de schuldeiser en de schuldenaar staat. Ondanks dat is de derde verplicht om de instructies van de deurwaarder op te volgen en om de betaling die hij anders aan de schuldenaar zou doen aan de deurwaarder te verrichten of om de zaken van de schuldenaar die hij de derde onder zich heeft, onder zich te houden dan wel aan de deurwaarder af te geven. Het derdenbeslag wordt gelegd bij exploit (hierna: beslagexploit) dat door de deurwaarder aan de desbetreffende derde wordt uitgebracht. De schuldenaar krijgt een afschrift van het beslagexploit dat de deurwaarder aan de derde heeft betekend. Lid 1 van artikel 475 bepaalt de inhoud van het beslagexploit. Zo moet het beslagexploit inhouden: een bevel aan de derde om het verschuldigde of de zaken onder zich te houden (zie sub a), een vermelding van de naam en woonplaats van de beslaglegger en de beslagene (zie sub b), een vermelding van de titel uit hoofde waarvan het beslag wordt gelegd (zie sub c), een woonplaatskeuze ten kantore van de deurwaarder (zie sub d) en een vermelding dat bij een zogenaamde 'Vormerkung' de koopsom in weerwil van het beslag aan de notaris kan worden betaald. Een 'Vormerkung' is de inschrijving van de koop van een registergoed (zoals een woning) in de openbare registers (het Kadaster) op grond van artikel 7:3 BW. De eerste wijziging in artikel 475 is slechts een wijziging van de terminologie. De tweede wijziging, zie sub e, is ook geen inhoudelijke wijziging. In de praktijk blijkt onduidelijkheid te bestaan over in welke gevallen deze vermelding moet zijn opgenomen in het exploit. Dit is alleen vereist in het geval van een 'Vormerkung', maar gebeurt nu ook als er geen sprake is van een 'Vormerkung'. Dit is echter niet nodig en dit wordt nu verduidelijkt in het artikel.

Ten derde voegt dit onderdeel een nieuw onderdeel aan artikel 475, lid 1, toe. Het voorgestelde sub f bepaalt dat het beslagexploit tevens moet inhouden een vermelding van het bedrag waarop op grond van artikel 475a, vijfde lid, geen beslag kan worden gelegd. Hieruit volgt dat de deurwaarder in geval van een bankbeslag op het tegoed dat de schuldenaar, zijnde een natuurlijk persoon, aanhoudt op zijn bankrekening vooraf aan de hand van de leefsituatie het beslagvrije bedrag moet bepalen en dit moet vermelden in het beslagexploit. Om het bedrag vast te stellen, raadpleegt de deurwaarder de Basisregistratie Personen om de leefsituatie van de schuldenaar vast te stellen. Vervolgens vermeldt hij het bedrag in het exploit. Is er sprake van een bankbeslag op een rekening van een rechtspersoon, dan hoeft er geen beslagvrij bedrag te worden vermeld, omdat die regeling dan niet van toepassing is. De bank kan door de vermelding

in het exploit zien welk bedrag niet mag worden beslagen. Hier kan op deze manier geen misverstand over bestaan.

Ten vierde wordt in lid 3 bepaald dat als er een elektronisch adres is afgegeven om het beslag elektronisch te leggen, dit beslag ook elektronisch moet gebeuren. Het elektronisch leggen van een beslag is efficiënter voor partijen die regelmatig te maken hebben met een derdenbeslag (zoals banken en grote werkgevers). Deze bepaling beoogt daarom te bevorderen dat er elektronisch beslag wordt gelegd.

Onderdeel R (artikel 475a)

Dit onderdeel voegt drie leden toe aan artikel 475a Rv. Artikel 475a regelt waarop geen beslag kan worden gelegd (zie ook het algemene deel van de toelichting onder 'beslagvrij bedrag bij bankbeslag'). Het nieuwe vijfde lid breidt de bepaling uit en voorziet in een nieuwe regeling voor een beslagvrij bedrag aan leefgeld voor de schuldenaar wanneer sprake is van een bankbeslag. Het voorgestelde lid 5 bepaalt dat een bepaald vastgesteld bedrag buiten het derdenbeslag blijft als: 1) de schuldenaar een natuurlijk persoon is, 2) er sprake is van een bankbeslag onder een bank als bedoeld in de Wet op het financieel toezicht en 3) er sprake is van een beslag op een rekening waarop gelden worden aangehouden (dus geen effecten of aandelen). In dat geval blijft per maand voor alleenstaanden een bedrag van € 1.486, 37, voor alleenstaande ouders een bedrag van € 1.623, 45, voor gehuwden zonder kinderen een bedrag van € 1.956, 90 en voor gehuwden met een of meer kinderen een bedrag van € 2.093, 48 buiten het beslag (zie artikel 475da, lid 1). Deze bedragen komen overeen met het maximum dat de beslagvrije voet kan bedragen op grond van artikel 475da (zie de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet). Er is gekozen voor een dynamische verwijzing, zodat in geval van indexatie van de beslagvrije voet die van toepassing is op een beslag op het inkomen de verhoging/verlaging ook geldt voor het beslagvrije bedrag dat geldt bij een bankbeslag. Met de regeling wordt voorkomen dat de schuldenaar niet meer kan voorzien in zijn primaire levensbehoeften. Er blijft bij beslaglegging altijd per maand een bedrag over op de bankrekening van de schuldenaar waarover hij vrij kan beschikken. Dit bedrag kan op grond van artikel 6:135, sub a, BW niet worden verminderd door middel van verrekening. Artikel 6:135 BW sluit verrekening uit als een beslag niet geldig is, bijvoorbeeld omdat de wet dit beperkt (hetgeen in casu het geval is). Daarnaast bepaalt artikel 6:237, sub g, BW (de 'grijze lijst') dat een in de algemene voorwaarden voorkomend beding dat de gebruiker een verdergaande bevoegdheid tot verrekening verleent dat hem volgens de wet toekomt, wordt vermoed onredelijk bezwarend te zijn. Over de praktische invulling van de regeling zullen bij algemene maatregel van bestuur

of ministeriele regeling regels worden gesteld. Hier vindt thans nog overleg over plaats met de betrokken partijen.

De regeling geldt zowel voor executoriaal beslag als voor conservatoir beslag, doordat artikel 720 artikel 475a van overeenkomstige toepassing verklaart voor conservatoir beslag onder derden. Het voorgestelde zesde lid verduidelijkt wat moet worden verstaan onder een 'bank' en onder 'geldmiddelen'. Hiervoor wordt aangesloten bij de definities in de Wet op het financieel toezicht. De derde wijziging (nieuw lid 7) verplaatst het bestaande beslagverbod ten aanzien van bedragen in consignatiekas (artikel 447 aanhef en onder ten vierde) naar de algemene bepaling inzake beslagverboden bij beslagen onder derden. De bepaling is inhoudelijk verder ongewijzigd.

Onderdeel S (artikel 475aa (nieuw))

Dit onderdeel geeft de deurwaarder de bevoegdheid om voorafgaand aan de beslaglegging aan banken te vragen of de schuldenaar bij hen een bankrekening aanhoudt. Voorwaarde is wel dat er reeds een verlot tot het leggen van conservatoir beslag (zie artikel 720 Rv) of een executoriale titel (dat wil zeggen een rechterlijk vonnis dat direct tot uitvoering kan worden gebracht) is verkregen. De banken moeten vervolgens onverwijld antwoorden op het verzoek van de deurwaarder. De bank mag de schuldenaar niet voordat het beslag is gelegd op de hoogte stellen van de vraag, omdat de kans dan bestaat dat de schuldenaar zijn tegoeden overboekt naar een andere bank. Op grond van de algemene voorwaarden of de AVG (zie het algemene deel van de toelichting) kan de bank hier echter toe verplicht zijn. Het voorgestelde artikel 475aa bepaalt daarom dat de bank, in afwijking van de AVG of de algemene voorwaarden, de schuldenaar niet in kennis mag stellen tot er daadwerkelijk beslag is gelegd. Op dat moment is overboeking door de schuldenaar niet meer mogelijk. Voor de definities van 'bank' en 'geldmiddelen' wordt op grond van artikel 475a, lid 6 (nieuw), aangesloten bij de Wet op het financieel toezicht. In de praktijk wordt er geregeld een verzoek (beslagrekest) bij de rechter ingediend om beslag te mogen leggen onder een (groot) aantal banken zonder dat daarbij rekeningnummers van de schuldenaar worden vermeld. Dit gebeurt dan omdat de schuldeiser niet heeft kunnen vaststellen bij welke banken de schuldenaar een bankrekening aanhoudt. Volgens de beslagsyllabus van de Raad voor de rechtspraak (versie november 2017) is het leggen van een bankbeslag onder - soms - bijna alle (grote) banken van Nederland in beginsel mogelijk (besluit van het Landelijk overleg Vakinhoud Civiel, Kanton en Toezicht van de rechtbanken van 15 juni 2007). Wel zal volgens de beslagsyllabus bij de beoordeling van een beslagrekest aan de orde moeten komen of het beslag proportioneel is. De rechter moet hierbij onder meer kijken naar de omvang van de vordering waarvoor beslag wordt verzocht, om

hoeveel banken het gaat, welke aanwijzingen er zijn er dat de beslagdebiteur bij de betrokken banken één of meer rekeningen heeft en wat er overigens is aan beslagobjecten en hoe waarschijnlijk is het dat dit voor het beoogde verhaal toereikend is. Dergelijke 'multi-bankbeslagen' zorgen voor hoge kosten, aangezien er meerdere beslagexploiten moeten worden betekend aan bij de verschillende banken. De voorgestelde regeling heeft tot doel te voorkomen dat deze kosten onnodig worden gemaakt. Doordat de deurwaarder eerst kan navragen bij de bank of de schuldenaar daadwerkelijk een bankrekening aanhoudt, weet hij of een beslag zal 'kleven' of niet en dus of het zin heeft een beslagexploot uit te brengen. De nieuwe regeling bespaart ook kosten voor de banken die samenhangen met de afgifte van de zogenaamde 'derdenverklaring' op grond van artikel 476a Rv. Dit artikel bepaalt dat de bank nadat het bankbeslag is gelegd zal moeten verklaren welke vorderingen en zaken door het beslag zijn getroffen. Als de schuldenaar geen bankrekening aanhoudt bij de bank zal de bank toch zo'n verklaring moeten afgeven. Hij zal dan immers nog steeds moeten verklaren dat het beslag niets heeft getroffen. Op grond van de voorgestelde regeling zullen 'multi-bankbeslagen' veel minder voorkomen en hoeven banken minder vaak derdenverklaringen af te leggen. Het artikel geldt op grond van de schakelbepaling in artikel 720 Rv tevens voor conservatoir beslag.

Onderdeel T (artikel 475ab)

Dit onderdeel zorgt ervoor dat de definitiebepalingen die de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet invoert ook gaan gelden voor de voorgestelde regeling. Zo is duidelijk wat er moet worden verstaan onder een 'alleenstaande', 'alleenstaande ouder', 'gehuwd' en 'kind'.

Onderdeel U (artikel 476a)

Dit onderdeel wijzigt de termijn waarbinnen de derdenverklaring moet worden gedaan (zie artikel 476a Rv). De derdenverklaring is de verklaring die de derde onder wie ten laste van de schuldenaar beslag is gelegd moet afgeven en waaruit blijkt of en in hoeverre het beslag doel heeft getroffen. Dit kan alleen de derde vaststellen, omdat deze precies weet wat de schuldenaar van hem te vorderen heeft of welke zaken de schuldenaar bij hem gestald heeft. Bij beslag op een bankrekening weet de bank hoeveel er op het moment van beslaglegging op een rekening staat. Bij loonbeslag is de werkgever degene die precies weet hoe hoog het loon is dat de schuldenaar ontvangt. Door hier de beslagvrije voet af te halen, weet de werkgever hoeveel er daadwerkelijk beslagen wordt. De deurwaarder kan dit niet vaststellen. Hij kan op grond van de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet bij loonbeslag in de polisadministratie kijken om de beslagvrije voet te bepalen. De polisadministratie geeft echter slechts aan welk inkomen

de schuldenaar heeft gehad in de afgelopen periode. Over de periode waarin het beslag valt, is dit echter (nog) niet vast te stellen. Daarnaast kan er nog een verrekening plaatsvinden, hetgeen ook van invloed is op het beslagene. Denk hierbij aan de kosten die de bank rekent voor het aanhouden van een bankrekening. Deze kosten kan de bank verrekenen. Uit de verklaring door de derde blijkt dus pas wat er daadwerkelijk beslagen is. Daarnaast heeft de derde de verplichting om de volgens deze verklaring verschuldigde geldsommen aan de deurwaarder te voldoen en de verschuldigde goederen af te geven zaken of ter beschikking te stellen (zie artikel 477, lid 1, Rv). In lid 1 van artikel 476a Rv is bepaald dat de derdenverklaring afgegeven moet worden zodra vier weken zijn verstreken na het leggen van het derdenbeslag. Daartoe moet op grond van artikel 476b Rv een bij algemene maatregel van bestuur vastgesteld formulier worden gebruikt. Deze algemene maatregel van bestuur is het Besluit Verklaring derdenbeslag. In de toelichting bij het Besluit Verklaring derdenbeslag is vermeld dat de derde vier weken de tijd heeft om de verklaring af te leggen. Deze toelichting leidt in combinatie met de wetstekst in de praktijk tot onduidelijkheid over de vraag of de verklaring binnen vier weken na de beslaglegging moet worden afgegeven of dat na de beslaglegging juist eerst vier weken moet worden afgewacht en dat de derde dan pas met de verklaring mag komen. Het doel van de termijn is om de schuldenaar de mogelijkheid te geven om in verzet te komen tegen de beslaglegging of executie, zodat hij kan voorkomen dat op de derde de verklaaringsplicht komt te rusten en dus bekend wordt welke tegoeden hij aanhoudt bij de bank. Daarnaast geeft de termijn de derde de gelegenheid om zorgvuldig een verklaring op te stellen en wordt voorkomen dat er bij de derde op wordt aangedrongen om snel een verklaring af te leggen die hem later wellicht in moeilijkheden kan brengen, bijvoorbeeld omdat de verklaring achteraf onjuist blijkt te zijn (zie de memorie van toelichting bij de Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6, p. 169).

Dit onderdeel verkort ten eerste de termijn voor de derdenverklaring. De derdenverklaring moet op grond van de voorgestelde regeling worden gedaan na twee weken. De derde heeft dus twee weken om de verklaring op te maken. Deze kortere termijn sluit aan bij de huidige praktijk, waarin al een kortere termijn tussen de derde en de schuldenaar wordt afgesproken. Wel kan de schuldenaar schriftelijk aangeven dat hij twee weken te kort vindt. In dat geval dient de verklaring uiterlijk na vier weken te worden gedaan. Overigens blijft verkorting van de twee weken-termijn met instemming van de schuldenaar nog steeds mogelijk. Een kortere termijn zorgt ervoor dat de schuldeiser sneller weet wat er precies door het beslag is getroffen. Daarnaast kan de informatie in de derdenverklaring relevant zijn voor de bodemzaak of er juist voor zorgen dat de bodemzaak niet wordt voortgezet, bijvoorbeeld omdat blijkt dat er geen goederen zijn om te beslaan, waardoor partijen misschien liever een betalingsregeling

treffen. De schuldenaar zal bovendien vaak direct na het beslag in verzet komen en niet eerst weken wachten waarin het beslag blijft liggen. Hij zal direct een opheffingskortgeding starten om het beslag eraf te krijgen, waardoor de verklaring niet meer hoeft te worden gedaan. De wijziging van het Besluit Verklaring derdenbeslag maakt verder, in combinatie met de voorgestelde wijziging, een einde aan de onduidelijkheid inzake het aanvangsmoment van de termijn. De verklaring moet twee of vier weken na de beslaglegging worden gedaan. Doet de derde de verklaring niet op tijd, dan kan hij worden veroordeeld tot betaling van het bedrag waarvoor beslag is gelegd (zie artikel 477a Rv).

De tweede wijziging is niet inhoudelijk en wijzigt alleen de term 'geëxecuteerde' in schuldenaar. De derde wijziging zorgt ervoor dat de kosten die de derden kan rekenen voor het doen van de derdenverklaring, als bedoeld in artikel 476a Rv, kunnen worden gemaximeerd bij algemene maatregel van bestuur. Zo kan worden voorkomen dat er te hoge kosten worden gerekend.

Onderdeel V (artikel 476b)

Dit onderdeel betreft slechts de aanpassing van een verkeerde verwijzing. In artikel 496, derde lid, Rv wordt in de laatste zin verwezen naar stukken die in de derde zin van het tweede lid worden genoemd. Dit moet echter de vierde zin van het tweede lid zijn. Deze omissie wordt door dit onderdeel aangepast.

Onderdeel W (artikel 555)

Dit onderdeel voegt een nieuw lid aan artikel 555 Rv toe. Artikel 555 regelt de gedwongen ontruiming van onroerende zaken. Voorafgaand aan de ontruiming dient, naast het vonnis van de rechter, de datum bij exploit door de deurwaarder aan de schuldenaar te worden betekend. In de praktijk komt het echter voor dat er na de betekening wordt afgezien van de ontruiming, bijvoorbeeld omdat er alsnog een betalingsregeling is getroffen. Als de schuldenaar na een tijdje de betalingsregeling toch weer niet nakomt, kan de schuldeiser alsnog op basis van het eerder betekende exploit tot ontruiming overgaan. Dit is thans mogelijk zonder dat de beslagene op de hoogte wordt gesteld van de nieuwe datum van ontruiming, zolang de ontruiming maar binnen een jaar plaatsvindt (omdat daarna op grond van artikel 503 Rv een hernieuwd bevel nodig is, waarna na drie dagen de ontruiming kan plaatsvinden). De deurwaarder staat dan plots op de stoep om tot ontruiming over te gaan. Het voorgestelde lid 2 zorgt ervoor dat de schuldenaar drie dagen van tevoren van de nieuwe datum op de hoogte wordt gesteld in het geval de ontruiming op een nieuwe datum plaatsvindt. De termijn van drie dagen is een terugrekentermijn als bedoeld in de Algemene termijnenwet. Voor

het op de hoogte stellen van de nieuwe datum kan dus niet het eerdere exploit worden gebruikt, maar moet een nieuwe aanzegging plaatsvinden. Er is gekozen voor een aanzegging in plaats van een betekening, omdat de schuldenaar op de hoogte is van het eerdere exploit en weet dat er een ontruiming kan plaatsvinden. Een aanzegging is daarom voldoende en zorgt bovendien voor lagere kosten.

Onderdeel X (artikel 564)

Dit onderdeel verduidelijkt dat artikel 444 Rv ook van toepassing is bij beslaglegging op schepen die registergoederen zijn. Artikel 444 geeft de deurwaarder het recht op toegang tot elke plaats, voor zover dat nodig is om zijn taak uit te voeren. Artikel 444 geldt voor roerende zaken die geen registergoederen zijn. Schepen die niet teboekgesteld zijn, vallen dus onder deze regeling. Als een schip echter teboekgesteld is, wordt het een registergoed (zie de artikelen 199 en 790 van Boek 8 Burgerlijk Wetboek). Voor deze schepen wordt artikel 444 van overeenkomstige toepassing verklaard. Zo is er geen onduidelijkheid over de vraag of artikel 444 ook op teboekgestelde schepen van toepassing is als de deurwaarder niet aan boord wordt gelaten.

Onderdeel Y (artikel 702)

Dit onderdeel bepaalt dat de voorgestelde wijziging van artikel 435, lid 1, Rv tevens van toepassing is op conservatoir beslag. Ook voor het leggen van conservatoir beslag dient hierdoor te worden bezien of rederwijs voorzienbaar is dat de opbrengst van verhaal op het beslagen goed niet meer bedraagt dan de kosten van de beslaglegging en/of executie. De rechter kan op deze grond weigeren een beslagverlof af te geven.

Onderdeel Z (Artikel 712)

Dit onderdeel regelt dat artikel 442 (nieuw) ook van toepassing is op conservatoir beslag in handen van de schuldenaar. Artikel 442 (nieuw) regelt het 'bureaubeslag' op motorrijtuigen en aanhangwagens. Omdat de nieuwe regeling is opgenomen in de afdeling inzake executoriaal beslag op roerende zaken die geen registergoederen zijn, kan onduidelijk zijn of de bepaling ook van toepassing is in het geval van conservatoir beslag. Artikel 702 Rv geeft een algemene regel voor toepassing van de regels voor executoriaal beslag op conservatoir beslag. Artikel 712 verduidelijkt vervolgens welke executoriale bepalingen in ieder geval van overeenkomstige toepassing zijn voor conservatoir beslag in handen van de schuldenaar. Artikel 442 wordt hieraan toegevoegd, zodat een 'bureaubeslag' zowel in de executoriale als de conservatoire fase kan worden gelegd.

Onderdeel AA en BB (vervanging 'geëxecuteerde')

Deze onderdelen bevatten louter redactionele wijzigingen. De term 'geëxecuteerde' wordt vervangen door 'schuldenaar' (onderdeel AA), danwel degene tegen wie de executie zich richt (onderdeel BB). Korthedshalve zij verwezen naar de algemeen deel van de toelichting waarin nader op de vervanging van de term 'geëxecuteerde' is ingegaan.

Onderdeel CC t/m HH (overig)

Deze onderdelen bevatten louter redactionele wijzigingen. In de artikelen wordt de verouderde spelling aangepast.

ARTIKEL II (Faillissementswet)

In de Faillissementswet wordt in artikel 21 verwezen naar artikel beslagverbod van artikel 447. Dit onderdeel zorgt ervoor dat de verwijzing in overeenstemming is met de voorgestelde wijzigingen van artikel 447 en 448.

ARTIKEL III (Burgerlijk Wetboek)

Dit betreft een redactionele wijziging. In dit artikel van het Burgerlijk Wetboek wordt de term 'de geëxecuteerde' vervangen door 'degene tegen wie de executie zich richt'.

ARTIKEL IV (Samenloop)

De samenloopbepaling zorgt ervoor dat het wetsvoorstel tevens in werking kan treden als de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet nog niet in werking is getreden. De verwachting is dat de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet eerder in werking zal treden, waardoor deze bepaling overbodig zal zijn. Maar om te voorkomen dat dit wetsvoorstel eventueel moet wachten op de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet is voor de volledigheid een samenloopbepaling opgenomen.

ARTIKEL V (Inwerkingtreding)

De inwerkingtredingbepaling regelt dat het moment van inwerkingtreding van dit wetsvoorstel bij koninklijk besluit gebeurt. Dit moment kan per artikel of onderdeel ervan verschillen. De mogelijkheid tot gefaseerde inwerkingtreding biedt flexibiliteit voor het geval dit nodig is, bijvoorbeeld in verband met de inwerkingtreding van de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet.

De Minister voor Rechtsbescherming,